

**ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ
ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՀԱՇՎԱՅԻՆ ՊԼԱՆԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳ**

...

ԴԱՍ 1 «ՈՉ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԿՏԻՎՆԵՐ»

Այս դասի հաշիվները, բացառությամբ կարգավորող հաշիվների, ակտիվային են և նախատեսված են ոչ ընթացիկ ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: 1 «Ոչ ընթացիկ ակտիվներ» դասը իր մեջ ներառում է հետևյալ խմբերը՝ 11-12 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ», 13 «Ոչ նյութական ակտիվներ», 14 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» և 15 «Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ»:

Ակտիվների՝ ոչ ընթացիկին վերագրման մոտեցումները նկարագրված են «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» ՀՀՄՍ 1-ում:

ԽՈՒՄԲ 11- 12 «ՈՉ ԸՆԹԱՑԻԿ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ»

11-12 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ» խումբը իր մեջ ներառում է հետևյալ առաջին կարգի (սինթետիկ) հաշիվները՝ 111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ», 112 «Հիմնական միջոցների մաշվածություն», 115 «Հողամասեր», 116 «Կենսաբանական ակտիվներ», 117 «Կենսաբանական ակտիվների մաշվածություն», 118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ», 119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ», 121 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածություն», 122 «Ներդրումային գույք», 123 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածություն» և 124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում»:

Հաշիվ 111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ»

111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» հաշիվը նախատեսված է սեփականության իրավունքով կազմակերպությանը պատկանող, այդ թվում՝ գործառնական վարձակալության հանձնված (բացի ներդրումային գույքից) մաշվող հիմնական միջոցների առկայության ու շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Հիմնական միջոցների՝ նյութական ակտիվներին վերագրման, դրանց կազմի, չափման և գնահատման մոտեցումները նկարագրված են «Հիմնական միջոցներ» ՀՀՄՍ 16-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է սեփական մաշվող հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը, հետագա կապիտալացված ծախսումները, վերագնահատումից արժեքի աճը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված, ֆինանսական վարձակալության հանձնված, ինչպես նաև դուրս գրված և օտարման նպատակով պահվող հիմնական միջոցների կամ հիմնական հոտից խոտանված անասունների արժեքը (սկզբնական՝ հաշվի առած հետագա կապիտալացված ծախսումները և վերագնահատումները), վերագնահատումից արժեքի նվազումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է սեփական մաշվող հիմնական միջոցների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1111 «Շենքեր», 1112 «Կառուցվածքներ», 1113 «Փոխանցող հարմարանքներ», 1114 «Մեքենաներ և սարքավորումներ», 1115 «Տրանսպորտային միջոցներ», 1116 «Արտադրական գույք, տնտեսական գույք, գործիքներ», 1119 «Այլ հիմնական միջոցներ»:

Հիմնական միջոցների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ հիմնական միջոցների տեսակների, հաշվառման (միատիպ) խմբերի, առանձին գույքային օբյեկտների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Հիմնական միջոցների մուտքագրում՝	
ա) կազմակերպությունում կառուցված (ստեղծված), տեղակայված	118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» 821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ»
բ) մատակարարներից ձեռք բերված, տեղակայում չպահանջող	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժութային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
գ) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
դ) ֆինանսական վարձակալությամբ ստացվածների նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելիս	119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ»
ե) նախկինում ֆինանսական վարձակալության տրվածի հետ ընդունում	146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»
զ) ներդրումային գույքի՝ որպես հիմնական միջոց վերադասակարգում	122 «Ներդրումային գույք»
է) որպես շնորհ ստացված	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»
ը) գույքագրմամբ հայտնաբերված ավելցուկ	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
թ) այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով ստացված	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
2. Տեղակայում չպահանջող հիմնական միջոցների ձեռք բերման (ստացման) հետ կապված ծախսումների (տրանսպորտային, բեռնման և բեռնաթափման ծախսումներ, չփոխհատուցվող հարկեր, տուրքեր և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժութային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» 524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»
3. Օգտագործման համար մատչելի հիմնական միջոցների վրա հետագա ծախսումների կապիտալացում	823 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ»
4. Հիմնական միջոցների վերագնահատումից արժեքի աճ՝	

ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
5. Ինքնարժեքի մոդելով չափվող հիմնական միջոցների ապատեղակայման և քանդման, ինչպես նաև տեղանքի վերականգնման և նմանատիպ այլ ծախսումների գծով ճանաչված ոչ ընթացիկ պահուստի ավելացում (գնահատականների փոփոխության արդյունքում), որը ճանաչվում է հիմնական միջոցի սկզբնական արժեքում	425 «Ոչ ընթացիկ պահուստներ»

111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված, ֆինանսական վարձակալության տրված, այլ կերպ օտարված հիմնական միջոցների, բացառությամբ ընդհատված գործունեությանը վերագրվողներից, հաշվեկշռային արժեքի (սկզբնական (վերագնահատված) արժեքի և կուտակված մաշվածության ու արժեզրկման տարբերություն) դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»
2. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի վաճառված (օտարված) հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	732 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»
3. Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ»
4. Լուծարված հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
5. Անհատույց տրված հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի արտացոլում	728 «Անհատույց տրված ակտիվների գծով ծախսեր»
6. Որպես շնորհի ստացված հիմնական միջոցների հետ վերադարձ	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»
7. Հիմնական միջոցի՝ որպես ներդրումային գույք վերադասակարգում	122 «Ներդրումային գույք»
8. Վաճառված (օտարված), ֆինանսական վարձակալության տրված, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված հիմնական միջոցների կուտակված մաշվածության գումարների դուրս գրում	112 «Հիմնական միջոցների մաշվածություն»
9. Վաճառված (օտարված), ֆինանսական վարձակալության տրված, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված, հիմնական միջոցների կուտակված արժեզրկման դուրս գրում	124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում»
10. Հիմնական միջոցների վերագնահատումից արժեքի նվազում՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»
11. Ինքնարժեքի մոդելով չափվող հիմնական միջոցների ապատեղակայման և քանդման, ինչպես նաև տեղանքի վերականգնման և նմանատիպ այլ ծախսումների գծով ճանաչված ոչ ընթացիկ պահուստի նվազում (գնահատականների փոփոխության արդյունքում), որը ճանաչվում է հիմնական միջոցի սկզբնական արժեքում	425 «Ոչ ընթացիկ պահուստներ»
12. Հիմնական միջոցների պակասորդների և կորուստների արտացոլում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

Հաշիվ 112 «Հիմնական միջոցների մաշվածություն»

112 «Հիմնական միջոցների մաշվածություն» հաշիվը նախատեսված է սեփականության իրավունքով կազմակերպությանը պատկանող հիմնական միջոցների մաշվածության վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Մաշվածության հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Հիմնական միջոցներ» ՀՀՄՍ 16-ում:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում են հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվեգրված գումարները, վերագնահատումից մաշվածության աճը, իսկ դեբետում՝ օտարված, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված, ֆինանսական վարձակալության տրված, մաշվածության հաշվեգրված գումարների դուրս գումը, ինչպես նաև վերագնահատումից մաշվածության նվազումը: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կազմակերպությունում առկա սեփական հիմնական միջոցների կուտակված մաշվածության գումարը: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

112 «Հիմնական միջոցների մաշվածություն» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1121 «Շենքերի մաշվածություն», 1122 «Կառուցվածքների մաշվածություն», 1123 «Փոխանցող հարմարանքների մաշվածություն», 1124 «Մեքենաների և սարքավորումների մաշվածություն», 1125 «Տրանսպորտային միջոցների մաշվածություն», 1126 «Արտադրական գույքի, տնտեսական գույքի, գործիքների մաշվածություն», 1129 «Այլ հիմնական միջոցների մաշվածություն»:

Հիմնական միջոցների մաշվածության վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ հիմնական միջոցների տեսակների, հաշվառման (միատիպ) խմբերի, առանձին գույքային օբյեկտների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

112 «Հիմնական միջոցների մաշվածություն» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Սեփական հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվեգրում	543 «Ընթացիկ պահուստներ» 712 «Իրացման ծախսեր» 713 «Վարչական ծախսեր» 811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն» 813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ» 814 «Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ» 821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ» 822 «Սարքավորումների տեղակայման ծախսումներ»

	823 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ» 824 «Ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումներ» 825 «Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ» 826 «Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների ստեղծման ծախսումներ»
2. Գործառնական վարձակալության տրված հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվեգրում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
3. Հիմնական միջոցների վերագնահատման հետևանքով կուտակված մաշվածության աճ	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
4. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված և վարձակալի սեփականությունը դարձած հիմնական միջոցների մաշվածության արտացոլում	121 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածություն»
5. Նախորդ ժամանակաշրջաններում (սխալի արդյունքում) պակաս հաշվարկված մաշվածության ուղղում հետընթաց վերահաշվարկ՝	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»

112 «Հիմնական միջոցների մաշվածություն» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Վաճառված (օտարված), ֆինանսական վարձակալության տրված հիմնական միջոցների, ինչպես նաև որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված, հիմնական միջոցների կուտակված մաշվածության գումարների դուրս գրում	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ»
2. Հիմնական միջոցների վերագնահատման հետևանքով կուտակված մաշվածության նվազում	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»
3. Նախորդ ժամանակաշրջաններում (սխալի արդյունքում) ավել հաշվարկված մաշվածության հետընթաց վերահաշվարկ (ուղղում)՝	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»

Հաշիվ 115 «Հողամասեր»

115 «Հողամասեր» հաշիվը նախատեսված է սեփականության իրավունքով կազմակերպությանը պատկանող հողամասերի (այդ թվում նաև շենքերի և շինությունների տակ գտնվող և բնական ռեսուրսներով հողամասերի) առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Հողամասերի՝ ակտիվների համապատասխան խմբին (հիմնական միջոցների կամ ներդրումային գույքի) վերագրման կարգի, դրանց չափման և գնահատման մոտեցումները նկարագրված են «Հիմնական միջոցներ» ՀՀՄՍ 16-ում և «Ներդրումային գույք» ՀՀՄՍ 40-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերած (ստացված) հողամասերի սկզբնական արժեքը, վերագնահատումից արժեքի աճը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված, ֆինանսական վարձակալության տրված հողամասերի հաշվեկշռային արժեքը, վերագնահատումից արժեքի աճի նվազումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է հողամասերի արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Հողի բարելավման նպատակով կատարված (մելիորացիայի, չորացման և այլ ծախսումներ) կապիտալ ծախսումները չեն ավելացվում հողամասի արժեքին և հաշվառվում են 154 «Ոչ ընթացիկ ակտիվներ հետաձգված ծախսերի գծով» հաշվում:

115 «Հողամասեր» հաշվին կից կարող են բացվել երկրորդ կարգի հաշիվներ՝ հողամասեր առանց շինությունների, շինություններով, օգտակար հանածոներով և այլն:

Հողամասերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

115 «Հողամասեր» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Հողամասերի ձեռք բերում	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Մասնակիցների (բաժնետերերի) կողմից հողամասի ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Զվճարված կապիտալ»
3. Հողամասերի ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների (միջնորդավճարներ, հողի գնահատման, տարածքի մաքրման և հավասարեցման համար վճարում և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
4. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հողամասերի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձեռք բերում	119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ»
5. Ներդրումային գույք դասակարգված հողամասի՝ որպես հիմնական միջոց վերադասակարգում	122 «Ներդրումային գույք»
6. Հողամասերի ստացումը որպես պետական շնորհ	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»
7. Հողամասերի վերագնահատումից արժեքի աճ՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»

բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
---	---

115 «Հողամասեր» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված, ֆինանսական վարձակալության տրված, այլ կերպ օտարված հողամասերի, բացառությամբ ընդհատված գործունեությանը վերագրվողներից, հաշվեկշռային արժեքի (սկզբնական (վերագնահատված) արժեքի և կուտակված արժեզրկման տարբերություն) դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»
2. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի հողամասերի հաշվեկշռային արժեքի (սկզբնական (վերագնահատված) արժեքի և կուտակված արժեզրկման տարբերություն) դուրս գրում	732 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»
3. Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված հողամասերի հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ»
4. Որպես պետական շնորհի ստացված հողամասերի հետ վերադարձ	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»
5. Հողամասերի՝ որպես ներդրումային գույք վերադասակարգում	122 «Ներդրումային գույք»
6. Վաճառված (օտարված), ֆինանսական վարձակալության տրված, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված հողամասերի կուտակված արժեզրկման դուրս գրում	124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում»
7. Հողամասերի վերագնահատումից արժեքի նվազում՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

Հաշիվ 116 «Կենսաբանական ակտիվներ»

116 «Կենսաբանական ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպության կենսաբանական ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Կենսաբանական ակտիվների հասկացությունը, դրանց ճանաչման և չափման մոտեցումները նկարագրված են «Գյուղատնտեսություն» ՀՀՄՍ 41-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերած կենսաբանական ակտիվների սկզբնական արժեքը (իրական արժեքը), վերաչափումից արժեքի աճը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված, կենսական գործընթացները դադարեցված կենսաբանական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը, վերաչափումից արժեքի նվազումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կենսաբանական ակտիվների արժեքը (հաշվեկշռային արժեքը՝ «իրական արժեք» հանած վաճառքի

ծախսումներ»-ով չափվող կենսաբանական ակտիվների համար և սկզբնական արժեքը՝ մնացած կենսաբանական ակտիվների համար):

116 «Կենսաբանական ակտիվներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1611 «Պտղատու այգիներ», 1612 «Ծառեր տնկադաշտում», 1613 «Թփեր», 1614 «Խաղողի վազեր», 1615 «Կաթնատու հոտ», 1616 «Մսատու կենդանիներ»:

Կենսաբանական ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ տեսակների, տարիքային խմբերի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

116 «Կենսաբանական ակտիվներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Կենսաբանական ակտիվների ձեռք բերում	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Հիմնադիրների (բաժնետերերի) կողմից կենսաբանական ակտիվների ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Զվճարված կապիտալ»
3. Կենսաբանական ակտիվների ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների (միջնորդավճարներ և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
4. Կենսաբանական ակտիվների ստացում որպես պետական շնորհ	
ա) ոչ պայմանական պետական շնորհի դեպքում	628 «Շնորհներից և անհատույց ստացումներից եկամուտներ»
բ) որոշակի պայմաններով պետական շնորհի դեպքում	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»
5. Ծնածից կամ այլ կերպ գյուղատնտեսական գործունեությունից ստացված կենսաբանական ակտիվների մուտքագրում	615 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտ»
6. Կենսաբանական ակտիվների «իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսումներ»-ով վերաչափումից օգուտ (պայմանավորված գնի կամ ֆիզիկական փոփոխությամբ)	615 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտ»

116 «Կենսաբանական ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) կենսաբանական ակտիվների (բացի ընդհատված գործունեությանը	

վերագրվողներից) հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	
ա) ստացված կամ ստացվելիք հատուցումը չգերազանցող չափով	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին» 523 «Ստացված կանխավճարներ»
բ) ստացված կամ ստացվելիք հատուցումը գերազանցող չափով	715 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից ծախսեր»
2. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի վաճառված (օտարված) կենսաբանական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում՝	
ա) ստացված կամ ստացվելիք հատուցումը չգերազանցող չափով	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին» 523 «Ստացված կանխավճարներ»
բ) ստացված կամ ստացվելիք հատուցումը գերազանցող չափով	732 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»
3. Որպես շնորհի ստացված կենսաբանական ակտիվների հետ վերադարձ	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»
4. Կենսաբանական ակտիվների կուտակված մաշվածության դուրս գրում (վաճառքի, իրական արժեքով չափմանն անցնելու կամ այլ դեպքերում)	117 «Կենսաբանական ակտիվների մաշվածություն»
5. Կենսաբանական ակտիվների կուտակված արժեզրկման դուրս գրում	124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում»
6. Կենսաբանական ակտիվների «իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսումներ»-ով վերաչափումից կորուստ (պայմանավորված գնի կամ ֆիզիկական փոփոխությամբ)	715 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից ծախսեր»
7. Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված կենսաբանական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ»
8. Բերքատու կենսաբանական ակտիվների դասակարգումը որպես սպառվող կենսաբանական ակտիվների	212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ»

Հաշիվ 117 «Կենսաբանական ակտիվների մաշվածություն»

117 «Կենսաբանական ակտիվների մաշվածություն» հաշիվը նախատեսված է կենսաբանական ակտիվի մաշվածության վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Այս հաշիվը կիրառելի է միայն այն կենսաբանական ակտիվի համար, որոնց սկզբնական ճանաչման պահին դրանց համար շուկայում որոշված գները կամ արժեքները մատչելի չեն, և որոնց համար իրական արժեքի այլընտրանքային գնահատումները համարվում են բացահայտ անարժանահավատ: Կենսաբանական ակտիվների մաշվածության հաշվառումն իրականացվում է «Հիմնական միջոցներ» ՀՀՄՍ 16-ով սահմանված մոտեցումներին համապատասխան:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում է կենսաբանական ակտիվների հաշվարկված մաշվածության գումարը, իսկ դեբետում՝ կենսաբանական ակտիվների կուտակված մաշվածության գումարների դուրս գրումը դրանց օտարման, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգվելու, իրական արժեքով չափումն հնարավոր դառնալու կամ այլ դեպքերում: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է այն կենսաբանական ակտիվների գծով կուտակված մաշվածության գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն որոշել սկզբնական ճանաչման պահին և հետագայում: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

Կենսաբանական ակտիվների մաշվածության վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ակտիվների տեսակների, տարիքային խմբերի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

117 «Կենսաբանական ակտիվների մաշվածություն» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
Կենսաբանական ակտիվների մաշվածության հաշվեգրում	811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն» 813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ» 821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ»

117 «Կենսաբանական ակտիվների մաշվածություն» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
Կենսաբանական ակտիվների կուտակված մաշվածության դուրս գրում (դրանց օտարման, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգվելու, իրական արժեքով չափումն հնարավոր դառնալու կամ այլ դեպքերում)	116 «Կենսաբանական ակտիվներ»

Հաշիվ 118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ»

118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպության կողմից օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցների վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Դրանք ներառում են կառուցման ընթացքում գտնվող կամ ձեռք բերված, սակայն ղեկավարության մտադրություններին համապատասխան օգտագործման համար դեռևս ոչ մատչելի (ոչ պատրաստ՝ գտնվելու վայրով կամ վիճակով պայմանավորված) հիմնական միջոցները, ինչպես օրինակ, տեղակայում պահանջող սարքավորումները::

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է հիմնական միջոցների կառուցման, տեղակայման ենթակա սարքավորումների ձեռք բերման և տեղակայման կուտակվող ծախսումները, ինչպես նաև այլ հիմնական միջոցների ձեռքբերման ծախսումները, որոնք դեռ մատչելի չեն օգտագործման համար, իսկ կրեդիտում՝ կառուցումը կամ տեղակայումն ավարտված, կազմակերպության ղեկավարության մտադրություններին համապատասխան եղանակով գործելուն պատրաստ հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը: Հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է այն հիմնական միջոցների (ներառյալ՝ տեղակայման ենթակա սարքավորումների և կառուցման ընթացքում գտնվողների) արժեքը հաշվետու

ամսաթվի դրությամբ, որոնք դեռ մատչելի (պատրաստ) չեն օգտագործվելու (գործելու) ղեկավարության մտադրություններին համապատասխան եղանակով:

118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1181 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի շենքեր», 1182 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի կառուցվածքներ», 1183 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի փոխանցող հարմարանքներ», 1184 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի մեքենաներ և սարքավորումներ», 1185 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի տրանսպորտային միջոցներ», 1186 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի արտադրական գույք, տնտեսական գույք, գործիքներ», 1189 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի այլ հիմնական միջոցներ»:

Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ կառուցվող հիմնական միջոցների օբյեկտների, կատարվող աշխատանքների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Հիմնական միջոցների կառուցման գծով կուտակվող ծախսումների արտացոլում	821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ»
2. Հիմնական միջոցների գծով անավարտ հետագա կապիտալացվող ծախսումների արտացոլում	823 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ»
3. Կազմակերպության ղեկավարության մտադրություններին համապատասխան եղանակով գործելուն դեռևս ոչ պատրաստ հիմնական միջոցների (ներառյալ՝ տեղակայման ենթակա սարքավորումների) մուտքագրում	
ա) մատակարարներից ձեռք բերված	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
բ) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
գ) որպես պետական շնորհ ստացված	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»
4. Կազմակերպության ղեկավարության մտադրություններին համապատասխան եղանակով գործելուն դեռևս ոչ պատրաստ հիմնական միջոցների (ներառյալ՝ տեղակայման ենթակա սարքավորումների) ձեռք բերման (ստացման) և տեղակայման հետ կապված ծախսումների (տրանսպորտային, բեռնման և բեռնաթափման ծախսումներ, չփոխհատուցվող հարկեր, տուրքեր և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» 524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» 812 «Օժանդակ արտադրություն»
5. Սարքավորումների տեղակայման հետ կապված ծախսումների արտացոլում	822 «Սարքավորումների տեղակայման ծախսումներ»

6. Կապալառուի կողմից կառուցվող հիմնական միջոցների ավարտուն մասի արտացոլում	521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» 414 «Չկրած տոկոսային ծախսեր երկարաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով» 516 «Չկրած տոկոսային ծախսեր կարճաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով»
7. Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցների վերագնահատումից արժեքի աճ՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»

118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Կազմակերպությունում կառուցումը (տեղակայումը) ավարտած կամ այլ կերպ կազմակերպության ղեկավարության մտադրություններին համապատասխան եղանակով գործելուն պատրաստ (օգտագործման համար մատչելի) դարձած հիմնական միջոցների արտացոլում	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ»
2. Որպես շնորհի ստացված օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցների հետ վերադարձ	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»
3. Ավարտված կամ անավարտ գույքի՝ որպես ներդրումային գույք դասակարգում	122 «Ներդրումային գույք»
4. Վաճառված (օտարված) օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցների, բացառությամբ ընդհատված գործունեությանը վերագրվողներից, հաշվեկշռային արժեքի (սկզբնական (վերագնահատված) արժեքի և կուտակված արժեզրկման տարբերություն) դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»
5. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի վաճառված (օտարված) օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի (սկզբնական (վերագնահատված) արժեքի և կուտակված արժեզրկման տարբերություն) դուրս գրում	732 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»
6. Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ»
7. Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցների վերագնահատումից արժեքի նվազում	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

8. Վաճառված (օտարված) և դրպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցների կուտակված արժեզրկման դուրս գրում	124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում»
9. Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցների պակասորդների և կորուստների արտացոլում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

Հաշիվ 119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ»

119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպության կողմից ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների՝ ակտիվներին վերագրման, դրանց չափման և գնահատման մոտեցումները նկարագրված են «Վարձակալություն» ՀՀՄՍ 17-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների արժեքը, իսկ կրեդիտում՝ վարձակալի սեփականություն դարձած կամ վարձատուին հետ վերադարձրած հիմնական միջոցների արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է վարձակալված հիմնական միջոցների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ տեսակների, հաշվառման (միատիպ) խմբերի, առանձին գույքային օբյեկտների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների արտացոլում	413 «Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»
2. Ուղղակի ֆինանսական վարձակալությանը վերաբերող ծախսումների (վարձակալական պայմանագրերի շուրջը բանակցելիս և կնքելիս առաջացող և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
3. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների վերագնահատումից արժեքի աճ՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»

119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ

1. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձեռք բերում	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 115 «Հողամասեր»
2. Վարձատուին հետ վերադարձված ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների կուտակված մաշվածության ու արժեզրկման դուրս գրում	121 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածություն» 124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում»
3. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների հետ վերադարձում (հաշվեկշռային արժեքով)	
- մինչև ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարների (հանած չկրած տոկոսային ծախսերը) մեծությունը	413 «Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 515 «Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս»
- ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարները գերազանցող մասով	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»
4. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների վերագնահատումից արժեքի նվազում՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»
5. Վերագնահատման կամ ապաճանաչման ժամանակ կուտակված մաշվածության դուրս գրում	121 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածություն»

Հաշիվ 121 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածություն»

121 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածություն» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպության կողմից ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածության վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Մաշվածության հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Հիմնական միջոցներ» ՀՀՄՍ 16-ում և «Վարձակալություն» ՀՀՄՍ 17-ում:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում են ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվեզրկված գումարները, վերագնահատումից մաշվածության աճը, իսկ դեբետում՝ վարձակալի սեփականություն դարձած կամ վարձատուին վերադարձված վարձակալված հիմնական միջոցների կուտակված մաշվածության գումարների դուրս գրումը, ինչպես նաև վերագնահատումից մաշվածության նվազումը: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կազմակերպությունում առկա ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների հաշվեզրկված մաշվածության գումարը: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածության վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ տեսակների, հաշվառման (միատիպ) խմբերի, առանձին գույքային օբյեկտների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

**121 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածություն» հաշիվը
կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ**

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվեգրում	543 «Ընթացիկ պահուստներ» 712 «Իրացման ծախսեր» 713 «Վարչական ծախսեր» 811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն» 813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ» 814 «Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ» 821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ» 822 «Սարքավորումների տեղակայման ծախսումներ» 823 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ» 824 «Ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումներ» 825 «Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ» 826 «Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների ստեղծման ծախսումներ»
2. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված և գործառնական վարձակալության տրված հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվեգրում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
3. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների վերագնահատման հետևանքով կուտակված մաշվածության աճ	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»

**121 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածություն» հաշիվը
դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ**

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Վարձակալի սեփականությունը դարձած ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածության արտացոլում	112 «Հիմնական միջոցների մաշվածություն»
2. Վարձատուին հետ վերադարձված կամ վերագնահատված ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների կուտակված մաշվածության դուրս գրում	119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ»
3. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների վերագնահատման հետևանքով կուտակված մաշվածության նվազում	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»
---	---

Հաշիվ 122 «Ներդրումային գույք»

122 «Ներդրումային գույք» հաշիվը նախատեսված է ներդրումային գույքի առկայության ու շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ներդրումային գույքի ճանաչման, չափման և դասակարգման մոտեցումները նկարագրված են «Ներդրումային գույք» ՀՀՄՍ 40-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված, կառուցված, կառուցման կամ բարելավման ընթացքում գտնվող, որպես ներդրումային գույք վերադասակարգված այլ գույքի սկզբնական արժեքը, հետագա կապիտալացված ծախսումները, իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված, ֆինանսական վարձակալության հանձնված, որպես հիմնական միջոց վերադասակարգված ներդրումային գույքի արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է ներդրումային գույքի արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

122 «Ներդրումային գույք» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1221 «Իրական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույք» և 1222 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույք»:

Ներդրումային գույքի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ գույքի տեսակների, հաշվառման (միատիպ) խմբերի, առանձին գույքային օբյեկտների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

122 «Ներդրումային գույք» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ներդրումային գույքի մուտքագրում	
ա) կազմակերպությունում կառուցված	821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ»
բ) մատակարարներից ձեռք բերված	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
գ) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
դ) հիմնական միջոցի որպես ներդրումային գույք վերադասակարգում	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 115 «Հողամասեր» 118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» 119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ»
ե) պաշարների որպես ներդրումային գույք վերադասակարգում	215 «Արտադրանք» 216 «Ապրանքներ»
զ) այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով ստացված	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»

	621 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
է) ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված	413 «Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»
2. Ներդրումային գույքի ձեռք բերման (ստացման) հետ կապված ծախսումների (իրավաբանական ծառայությունների դիմաց վճար և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
3. Ներդրումային գույքի վրա հետագա ծախսումների կապիտալացում	823 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ»
4. Ներդրումային գույքի՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճ	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»

122 «Ներդրումային գույք» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ.

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Ներդրումային գույքի՝ որպես հիմնական միջոց վերադասակարգում	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 115 «Հողամասեր» 119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ»
2. Ներդրումային գույքի՝ որպես պաշար վերադասակարգում	216 «Ապրանքներ»
3. Վաճառված (օտարված)՝ սկզբնական արժեքի (ինքնարժեքի) մոդելով չափվող ներդրումային գույքի, բացառությամբ ընդհատված գործունեությանը վերագրվողներից, հաշվեկշռային արժեքի (սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության ու արժեզրկման տարբերություն) դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»
4. Իրական արժեքի մոդելով չափվող ներդրումային գույքի օտարում	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 523 «Ստացված կանխավճարներ»
5. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի վաճառված (օտարված) ներդրումային գույքի հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	732 «Ընդհատված գործունեություն կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»
6. Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ներդրումային գույքի հաշվեկշռային արժեքի տեղափոխում	263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ»
7. Վաճառված (օտարված), ֆինանսական վարձակալության տրված, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի կուտակված մաշվածության դուրս գրում	123 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածություն»

8. Վաճառված (օտարված), ֆինանսական վարձակալության տրված, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ներդրումային գույքի կուտակված արժեզրկման դուրս գրում	124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում»
9. Ներդրումային գույքի՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

Հաշիվ 123 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածություն»

123 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածություն» հաշիվը նախատեսված է սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածության վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Մաշվածության հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Ներդրումային գույք» ՀՀՄՍ 40-ում և «Հիմնական միջոցներ» ՀՀՄՍ 16-ում:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում են սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածության հաշվեգրված գումարները, իսկ դեբետում՝ օտարված, ֆինանսական վարձակալության տրված, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի կուտակված մաշվածության դուրս գրումը: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կազմակերպությունում առկա սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի կուտակված մաշվածության գումարը: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածության վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ներդրումային գույքի տեսակների, հաշվառման (միատիպ) խմբերի, առանձին գույքային օբյեկտների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

123 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածություն» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածության հաշվեգրում	729 «Այլ ծախսեր»
2. Որպես ներդրումային գույք վերադասակարգված հիմնական միջոցի կուտակված մաշվածության արտացոլում	112 «Հիմնական միջոցների մաշվածություն» 121 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածություն»

123 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածություն» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Վաճառված (օտարված), ֆինանսական վարձակալության տրված, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի կուտակված մաշվածության գումարների դուրս գրում	122 «Ներդրումային գույք»
2. Որպես հիմնական միջոց վերադասակարգված՝ սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի կուտակված մաշվածության տեղափոխում	112 «Հիմնական միջոցների մաշվածություն»

Հաշիվ 124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում»

124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում» հաշիվը նախատեսված է ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկման վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկման գումարների որոշման (գնահատման), դրանց ճանաչման և հակադարձման հաշվապահական հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Արժեզրկումից կորուստներ» ՀՀՄՍ 36-ում:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում են ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների ճանաչված արժեզրկման գումարները, իսկ դեբետում՝ օտարված, ֆինանսական վարձակալության տրված ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կուտակված արժեզրկման գումարների դուրս գրումը, ինչպես նաև նախկինում ճանաչված արժեզրկման գումարների հակադարձումը: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է կազմակերպությունում առկա ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կուտակված արժեզրկման գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1241 «Մաշվող հիմնական միջոցների արժեզրկում», 1242 «Հողամասերի արժեզրկում», 1243 «Կենսաբանական ակտիվների արժեզրկում», 1244 «Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում», 1245 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների արժեզրկում», 1246 «Ներդրումային գույքի արժեզրկում»:

Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկման վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների խմբերի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում (այդ թվում ֆինանսական վարձակալության տալուց հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի և վարձակալությունում զուտ ներդրումների դրական տարբերությունը)	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ» 771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

124 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկում» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակություն	Հաշիվների կրեդիտ
1. Վաճառված (օտարված), ֆինանսական վարձակալության տրված, վերագնահատված, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված կամ վարձատուրի հետ վերադարձված ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կուտակված արժեզրկման գումարների դուրսգրում	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 115 «Հողամասեր» 116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» 119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ» 122 «Ներդրումային գույք»
2. Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների արժեզրկման հակադարձում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»

	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
--	---

ԽՈՒՄԲ 13 «ՈՉ ՆՅՈՒՔԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ»

13 «Ոչ նյութական ակտիվներ» խումբն իր մեջ ներառում է հետևյալ առաջին կարգի (սինթետիկ) հաշիվները՝ 131 «Ոչ նյութական ակտիվներ», 132 «Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա», 133 «Անավարտ ոչ նյութական ակտիվներ», 134 «Գուդվիլ» և 136 «Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում»:

Հաշիվ 131 «Ոչ նյութական ակտիվներ»

131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպությանը պատկանող ոչ նյութական ակտիվների (բացառությամբ գուդվիլի, բացասական գուդվիլի և անավարտ ոչ նյութական ակտիվների) առկայության ու շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ակտիվների՝ ոչ նյութականին վերագրման, դրանց կազմի, չափման և գնահատման մոտեցումները նկարագրված են «Ոչ նյութական ակտիվներ» ՀՀՄՍ 38- ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերած (ստացված), ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվների սկզբնական արժեքը, հետագա կապիտալացված ծախսումները, վերագնահատումից արժեքի աճը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված ոչ նյութական ակտիվների արժեքը (սկզբնական՝ հաշվի առած հետագա կապիտալացված ծախսումները և վերագնահատումները), վերագնահատումից արժեքի նվազումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է ոչ նյութական ակտիվների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1311 «Ֆիրմային անուններ», 1312 «Հրապարակումների անուններ», 1313 «Համակարգչային ծրագրեր», 1314 «Լիցենզիաներ և վստահագրեր (ֆրանշիզներ)», 1315 «Հեղինակային իրավունքներ», 1316 «Արտոնագրեր», 1317 «Ծառայությունների մատուցման և շահագործման իրավունքներ», 1318 «Բանաձևեր, մոդելներ, նախագծեր, բաղադրատոմսեր և փորձանմուշներ», 1319 «Այլ ոչ նյութական ակտիվներ»:

Ոչ նյութական ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ առանձին օբյեկտների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետք

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ոչ նյութական ակտիվների մուտքագրում՝	
ա) կազմակերպությունում ներստեղծված	133 «Անավարտ ոչ նյութական ակտիվներ» 824 «Ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումներ»
բ) մատակարարներից ձեռք բերված	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկը» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»

զ) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
դ) որպես պետական շնորհ ստացված	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»
ե) այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով ստացված	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
2. Ոչ նյութական ակտիվների վրա հետագա ծախսումների կապիտալացում	133 «Անավարտ ոչ նյութական ակտիվներ» 825 «Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ»
3. Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից արժեքի աճ՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) ոչ նյութական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի (սկզբնական (վերագնահատված) արժեքի և կուտակված ամորտիզացիայի ու արժեզրկման տարբերություն) դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»
2. Որպես շնորհ ստացված ոչ նյութական ակտիվների հետ վերադարձ	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»
3. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի վաճառված (օտարված) ոչ նյութական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	732«Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»
4. Վաճառված (օտարված) ոչ նյութական ակտիվների կուտակված ամորտիզացիայի գումարների դուրս գրում	132 «Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա»
5. Վաճառված (օտարված) ոչ նյութական ակտիվների կուտակված արժեզրկման դուրս գրում	136 «Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում»
6. Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ոչ նյութական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ»
7. Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից արժեքի նվազում՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

Հաշիվ 132 «Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա»

132 «Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպությանը պատկանող ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ամորտիզացիայի հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Ոչ նյութական ակտիվներ» ՀՀՄՍ 38-ում:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում են ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվեգրված գումարները, իսկ դեբետում՝ օտարված, որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ոչ նյութական ակտիվների կուտակված ամորտիզացիայի դուրս գրումը: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է կազմակերպությունում առկա ոչ նյութական ակտիվների կուտակված ամորտիզացիայի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

132 «Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1321 «Ֆիրմային անունների ամորտիզացիա», 1322 «Հրապարակումների անունների ամորտիզացիա», 1323 «Համակարգչային ծրագրերի ամորտիզացիա», 1324 «Լիցենզիաների և վստահագրերի (ֆրանշիզների) ամորտիզացիա», 1325 «Հեղինակային իրավունքների ամորտիզացիա», 1326 «Արտոնագրերի ամորտիզացիա», 1327 «Ծառայությունների մատուցման և շահագործման իրավունքների ամորտիզացիա», 1328 «Բանաձևերի, մոդելների, նախագծերի, բաղադրատոմսերի և փորձանմուշների ամորտիզացիա», 1329 «Այլ ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա»:

Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ առանձին օբյեկտների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

132 «Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվեգրում	543 «Ընթացիկ պահուստներ» 713 «Վարչական ծախսեր» 813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ» 821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ» 824 «Ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումներ»
2. Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատման հետևանքով կուտակված ամորտիզացիայի աճ	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»

3. Նախորդ ժամանակաշրջաններում պակաս հաշվարկված ամորտիզացիայի հետընթաց վերահաշվարկ (ուղղում)՝	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»
--	--

132 «Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Վաճառված (օտարված) ոչ նյութական ակտիվների կուտակված ամորտիզացիայի գումարների դուրս գրում	131 «Ոչ նյութական ակտիվներ»
2. Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատման հետևանքով կուտակված ամորտիզացիայի նվազում	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»
3. Նախորդ ժամանակաշրջաններում ավել հաշվարկված ամորտիզացիայի հետընթաց վերահաշվարկ (ուղղում)՝	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»

Հաշիվ 133 «Անավարտ ոչ նյութական ակտիվներ»

133 «Անավարտ ոչ նյութական ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպությունում մշակման ընթացքում գտնվող ոչ նյութական ակտիվների, ինչպես նաև ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումների վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Անավարտ ոչ նյութական ակտիվների՝ ավարտուն ոչ նյութական ակտիվներին վերագրման մոտեցումները նկարագրված են «Ոչ նյութական ակտիվներ» ՀՀՄՍ 38-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է մշակման ընթացքում գտնվող ոչ նյութական ակտիվների արժեքը, ինչպես նաև ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումները, իսկ կրեդիտում՝ ավարտուն ոչ նյութական ակտիվ ճանաչված ծախսումները, արդեն ճանաչված ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող ծախսումները: Հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է անավարտ ոչ նյութական ակտիվների գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

133 «Անավարտ ոչ նյութական ակտիվներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1331 «Մշակման ընթացքում գտնվող ոչ նյութական ակտիվներ», 1332 «Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ»:

Անավարտ ոչ նյութական ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ կատարվող աշխատանքների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

133 «Անավարտ ոչ նյութական ակտիվներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ոչ նյութական ակտիվների մշակման գծով կուտակվող ծախսումների արտացոլում	824 «Ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումներ»

2. Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումների արտացոլում	825 «Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ»
--	---

133 «Անավարտ ոչ նյութական ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Կազմակերպությունում ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվների օգտագործման հանձնում	131 «Ոչ նյութական ակտիվներ»
2. Ոչ նյութական ակտիվների վրա հետագա ծախսումների կապիտալացում	131 «Ոչ նյութական ակտիվներ»
3. Անավարտ ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում	156 «Ձեռնարկատիրական գործունեության ձեռքբերում»
4. Մշակման ընթացքում գտնվող ոչ նյութական ակտիվները օգտագործման հանձնելիս կուտակված արժեզրկման գումարների դուրս գրում	136 «Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում»

Հաշիվ 134 «Գուդվիլ»

134 «Գուդվիլ» հաշիվը նախատեսված է իրենից ձեռք բերում ներկայացնող ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ընթացքում առաջացող գուդվիլի (ձեռքբերման արժեքի և ձեռքբերված որոշելի ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքում ձեռք բերողի բաժնեմասի դրական տարբերություն) վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Գուդվիլի հաշվապահական հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ» ՖՀՄՍ 3-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է գուդվիլի սկզբնական արժեքը, իսկ կրեդիտում դուրս գրված գուդվիլի արժեքը: Հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է գուդվիլի արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Գուդվիլի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ձեռք բերված ձեռնարկատիրական գործունեությունների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

134 «Գուդվիլ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
Ձեռքբերողի առանձին ֆինանսական հաշվետվություններում ձեռքբերումից առաջացող գուդվիլի արտացոլում	156 «Ձեռնարկատիրական գործունեության ձեռքբերում»

134 «Գուդվիլ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Գուդվիլի կուտակված արժեզրկման գումարների դուրս գրում	136 «Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում»

Հաշիվ 136 «Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում»

136 «Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում» հաշիվը նախատեսված է ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկման վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկման

գումարների որոշման (գնահատման), դրանց ճանաչման և հակադարձման հաշվապահական հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Արժեզրկումից կորուստներ» ՀՀՄՍ 36-ում:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում են ոչ նյութական ակտիվների ճանաչված արժեզրկման գումարները, իսկ դեբետում՝ օտարված, դուրս գրված ոչ նյութական ակտիվների կուտակված արժեզրկման գումարների դուրսգրումը, ինչպես նաև նախկինում ճանաչված արժեզրկման գումարների հակադարձումը: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է կազմակերպությունում առկա ոչ նյութական ակտիվների կուտակված արժեզրկման գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

136 «Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1361 «Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում», 1362 «Մշակման ընթացքում գտնվող ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում», 1363 «Գուղվիլի արժեզրկում»:

Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկման վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ոչ նյութական ակտիվների խմբերի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

136 «Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկման արտացոլում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ» 771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

136 «Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Վաճառված (օտարված) ավարտուն և անավարտ ոչ նյութական ակտիվների կուտակված արժեզրկման գումարների դուրս գրում	131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» 133 «Անավարտ ոչ նյութական ակտիվներ»
2. Դուրս գրված գուղվիլի կուտակված արժեզրկման գումարների դուրս գրում	134 «Գուղվիլի»
3. Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկման հակադարձում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ» 671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»

ԽՈՒՄԲ 14 «ՈՉ ԸՆԹԱԾԻԿ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ»

14 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» խումբն իր մեջ ներառում է հետևյալ առաջին կարգի (սինթետիկ) հաշիվները՝, 141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում», 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում», 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ», 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր», 145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն

մուտքեր», 146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր», 147 «Չվաստակաժ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով», 148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» և 149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը կում (անհավաքագրելիություն)»:

Հաշիվ 141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում»

141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» հաշիվը նախատեսված է չկապակցված կազմակերպություններում սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Այդպիսի ներդրումները ներառում են չկապակցված կազմակերպությունների՝ գործող շուկայում շուկայական գնանշում չունեցող բաժնային գործիքներում ոչ ընթացիկ ներդրումները, որոնց իսկան արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն որոշել, ինչպես նաև այդպիսի չգնանշված բաժնային գործիքների հետ կապված և դրանցով մարվող աճանցյալ գործիքներում ներդրումները: Այդպիսի ներդրումների հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) ոչ ընթացիկ ներդրումների սկզբնական արժեքը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված ոչ ընթացիկ ներդրումների սկզբնական արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումների սկզբնական արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1411 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպությունների բաժնային գործիքներում», 1412 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպությունների աճանցյալ գործիքներում»:

Չկապակցված կազմակերպություններում սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ կազմակերպության կողմից հաստատված ուղղությունների:

141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Չկապակցված կազմակերպություններում ներդրումների ձեռք բերում, որոնք հաշվառվում են սկզբնական արժեքով	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Ներդրումների ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների (միջնորդավճարներ, բանկային ծառայությունների դիմաց վճար և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»

3. Չկապակցված կազմակերպություններում ներդրումների ստացում մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
4. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով չկապակցված կազմակերպություններում ներդրումների ձեռք բերում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
5. Այլ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը որպես սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումներ՝ հաշվեկշռային արժեքով	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվներ»

141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետք

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) ոչ ընթացիկ ներդրումների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»
2. Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումների վերադասակարգումը այլ ֆինանսական ակտիվների՝ հաշվեկշռային արժեքով	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
3. Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումների կուտակված արժեքկման դուրս գրում	149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը կում (անհավաքագրելիություն)»
4. Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ»

Հաշիվ 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում»

142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» հաշիվը նախատեսված է կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Կապակցված կազմակերպություններում ներդրումները սկզբնական արժեքով հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Համախմբված և առանձին ֆինանսական հաշվետվություններ» ՀՀՄՍ 27-ում, «Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում» ՀՀՄՍ 28-ում և «Մասնակցություններ համատեղ ձեռնարկումներում» ՀՀՄՍ 31-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) ոչ ընթացիկ ներդրումների արժեքը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված ոչ ընթացիկ ներդրումների արժեքը: Այս հաշիվ մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1421 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ դուստր ընկերությունների կանոնադրական կապիտալում», 1422 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում», 1423 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ համատեղ վերահսկվող միավորների կանոնադրական կապիտալում»:

Կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ կազմակերպության կողմից հաստատված ուղղությունների:

142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում մասնակցության արժեթղթերի ձեռք բերում, որոնք հաշվառվում են սկզբնական արժեքով	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 251 «Դրամարկը» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Ներդրումների ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների (միջնորդավճարներ, բանկային ծառայությունների դիմաց վճար և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկը» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
3. Կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում մասնակցության արժեթղթերի ստացում մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
4. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում մասնակցության արժեթղթերի ձեռք բերում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
5. Այլ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը որպես սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումներ՝ հաշվեկշռային արժեքով	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվներ»

142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) ոչ ընթացիկ ներդրումների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»
2. Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումների վերադասակարգումը այլ ֆինանսական ակտիվների՝ հաշվեկշռային արժեքով	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
3. Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումների կուտակված արժեքկման դուրս գրում	149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքկում (անհավաքագրելիություն)»
4. Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ»

Հաշիվ 143 « Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»

143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվները ներառում են «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» դասակարգված, ինչպես նաև որպես «վաճառքի համար մատչելի» դասակարգված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվները: Ֆինանսական ակտիվների՝ որպես վաճառքի համար մատչելի դասակարգման կամ «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» դասակարգման, դրանց ճանաչման, չափման մոտեցումները նկարագրված են «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում¹:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը, իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը, իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1431 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ, 1432 Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ:

Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ֆինանսական ակտիվների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված ուղղությունների:

¹ 2009-ի նոյեմբերին ՀՀՄՍԽ-ն հրապարակել է «Ֆինանսական գործիքներ» ՖՀՄՍ 9-ը, որը պարտադիր կիրառելի 2013-ի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Այն կարգավորում է նաև ֆինանսական ակտիվների ճանաչման, չափման և դասակարգման հարցերը:

143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ձեռք բերում	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ձեռք բերմանը ուղղակիորեն վերագրելի գործարքի հետ կապված ծախսումների (միջնորդավճարներ, բանկային ծառայությունների դիմաց վճար և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
3. Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ստացում մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Զվճարված կապիտալ»
4. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ստացում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
5. Այլ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը որպես վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ՝ հաշվեկշռային արժեքով	142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
6. Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճ	
ա) Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների դեպքում	672 «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից օգուտներ»
բ) «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների դեպքում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»

7. Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ պարտքային արժեթղթերի գծով տոկոսային եկամուտների հաշվեգրում՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»
8. Վաճառքի համար մատչելի բաժնային գործիքների գծով ստացվելիք շահաբաժինների արտացոլում (շահաբաժինը ստանալու իրավունքի առաջացման ժամանակ)	627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»
9. Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերի արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր» Կամ, որպես այլընտրանք, ստացված փողի կամ այլ ակտիվների կամ ստացվելիք դեբիտորական պարտքի հաշվառման հաշիվներ
2. Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը այլ ֆինանսական ակտիվների՝ հաշվեկշռային արժեքով	141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»
3. Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ընթացիկ մասի տեղափոխում	231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
4. Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազում	
ա) Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների դեպքում	772 «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից կորուստներ»
բ) «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների դեպքում	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»
5. Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ պարտքային արժեթղթերի գծով հաշվեգրված տոկոսային եկամուտների և հիմնական գումարի մարում	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»

6. Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերի արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»
--	--

Հաշիվ 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»

144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը նախատեսված է մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի (տոկոսների և հիմնական գումարի գծով բոլոր ստացվելիք մուտքերի անվանական (չգեղջված) արժեքը) առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ֆինանսական ակտիվների՝ որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող դասակարգման, դրանց ճանաչման և չափման մոտեցումները նկարագրված են «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված, մարված մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների հաշվեկշռային արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ներդրումների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների ձեռք բերում	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների ստացում մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Զվճարված կապիտալ»
3. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների ստացում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»

4. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի արտացոլում	147 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
5. Այլ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումներ՝ հաշվեկշռային արժեքով	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
6. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով դուրս գրված անհուսալի երկարաժամկետ պարտքերի հակադարձում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»
7. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների վերադասակարգումը այլ ֆինանսական ակտիվների՝ հաշվեկշռային արժեքով	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
2. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի տեղափոխում	234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»
3. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդի դուրս գրում	147 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
4. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով կուտակված անհավաքագրելիության գումարների դուրս գրում	149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»
5. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով անհուսալի երկարաժամկետ պարտքերի դուրս գրում	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»
6. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

Հաշիվ 145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»

145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը նախատեսված է երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի (տոկոսների և հիմնական գումարի գծով բոլոր ստացվելիք մուտքերի անվանական (չզեղչված) արժեքը) առկայության և շարժի

վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ֆինանսական ակտիվների՝ որպես փոխառություն դասակարգման, դրանց ճանաչման և չափման մոտեցումները նկարագրված են «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված, մարված երկարաժամկետ փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ փոխառուների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Երկարաժամկետ փոխառությունների տրամադրում	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
2. Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի արտացոլում	147 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
3. Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով դուրս գրված անհուսալի երկարաժամկետ պարտքերի հակադարձում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»
4. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Փոխառությունների գծով պահանջի իրավունքի զիջում	728 «Անհատույց տրված ակտիվների գծով ծախսեր»
2. Փոխառությունների մարում՝ ժամկետից շուտ	
- փաստացի ստացված գումարի չափով	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
- հաշվեկշռային արժեքի և փաստացի ստացված գումարի դրական տարբերության չափով	627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»

3. Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի տեղափոխում	236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»
4. Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդի դուրս գրում	147 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
5. Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով կուտակված անհավաքագրելիության գումարների դուրս գրում	149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»
6. Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով անհուսալի երկարաժամկետ պարտքերի դուրս գրում	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»
7. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

Հաշիվ 146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»

146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը նախատեսված է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի (տոկոսների և հիմնական գումարի գծով բոլոր ստացվելիք մուտքերի անվանական (չզեղչված) արժեքը) առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի ճանաչման, դրանց չափման և գնահատման մոտեցումները նկարագրված են «Վարձակալություն» ՀՀՄՍ 17-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերը, իսկ կրեդիտում՝ դրանց մարումը, դուրս գրումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ վարձակալների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ֆինանսական վարձակալության տրված ակտիվների դիմաց վարձակալի պարտքերի (վարձակալությունում զուտ ներդրումների) արտացոլումը՝	621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
2. Ֆինանսական վարձակալությունից ստացվելիք համախառն մուտքերի գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի արտացոլում	147 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
3. Ֆինանսական վարձակալության գծով դուրս գրված անհուսալի երկարաժամկետ պարտքերի հակադարձում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»

4. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»
---	--

146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Ֆինանսական վարձակալության գծով երկարաժամկետ պարտքի մարում՝ ժամկետից շուտ	
ա) երբ վարձակալության տրված ակտիվների սեփականության իրավունքը անցնում է վարձակալին	
- փաստացի ստացված (ստացվելիք) գումարի չափով	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր»
- հաշվեկշռային արժեքի և փաստացի ստացված (ստացվելիք) գումարի դրական տարբերության չափով	729 «Այլ ծախսեր»
բ) երբ վարձակալության տրված ակտիվների սեփականության իրավունքը չի անցնում վարձակալին	
- փաստացի ստացված գումարի չափով	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր»
- հաշվեկշռային արժեքի և փաստացի ստացված (ստացվելիք) գումարի ու չերաշխավորված մնացորդային արժեքի հանրագումարի դրական տարբերության չափով	729 «Այլ ծախսեր»
2. Ֆինանսական վարձակալության տրված ակտիվների հետ ընդունում	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ»
3. Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի տեղափոխում	237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»
4. Ֆինանսական վարձակալության գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդի դուրս գրում	147 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
5. Ֆինանսական վարձակալության գծով կուտակված անհավաքագրելիության գումարների դուրս գրում	149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»
6. Ֆինանսական վարձակալության գծով անհուսալի երկարաժամկետ պարտքերի դուրս գրում	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»

7. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»
---	--

Հաշիվ 147 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»

147 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» հաշիվը նախատեսված է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի (ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի և դրանց գեղչված արժեքի տարբերությունը) վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ընդ որում, չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի գումարը որոշելիս գործարքի հետ կապված ծախսումները հանվում են: Չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի, ինչպես նաև գործարքի հետ կապված ծախսումների որոշման և գնահատման մոտեցումները նկարագրված են «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում և «Վարձակալություն» ՀՀՄՍ 17-ում:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտը, իսկ դեբետում՝ գործարքի հետ կապված ծախսումները, ինչպես նաև չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի հաշվեգրումը եկամուտներին: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

147 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1471 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով», 1472 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ երկարաժամկետ փոխառությունների գծով», 1473 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ֆինանսական վարձակալության գծով»:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ փոխառուների, վարձակալների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

147 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
Չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի արտացոլում	144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»

147 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորֆիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Գործարքի հետ կապված ծախսումների արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Չվաստակած ֆինանսական եկամտի հաշվեգրում եկամուտներին	627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»
3. Երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի վերադասակարգում որպես կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամուտ	238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորֆիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
4. Օտարված, մարված, վերադասակարգված ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդի դուրս գրում	144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»

Հաշիվ 148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»

148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ֆինանսական ակտիվների՝ որպես հեջավորման գործիք դասակարգելու, դրանց ճանաչման, չափման մոտեցումները նկարագրված են «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը, իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված, իրագործված որպես հեջավորման բեզգործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը, իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ հեջավորման գործիքների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

**148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը
դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ**

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ձեռք բերում	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների (միջնորդավճարներ, բանկային ծառայությունների դիմաց վճար և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
3. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ստացում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
4. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերածվելը ոչ ընթացիկ ֆինանսական պարտավորությունների՝ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ (իրական արժեքով վերաչափումից առաջացած կրեդիտային մնացորդի չափով)	415 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ»
5. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական պարտավորությունների վերածվելը ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ (իրական արժեքով վերաչափումից առաջացած դեբետային մնացորդի չափով)	415 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ»
6. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճ՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում (դրամական հոսքերի արդյունավետ հեջում)	673 «Հեջավորման գործիքների՝ իրական արժեքով վերաչափումից օգուտներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում (իրական արժեքի հեջում, ինչպես նաև դրամական հոսքերի ոչ արդյունավետ հեջում)	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»
7. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»
2. Հեջավորման գործիքների մարում	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
3. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգում որպես ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ	239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
4. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազում	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում (դրամական հոսքերի արդյունավետ հեջում)	773 «Հեջավորման գործիքների՝ իրական արժեքով վերաչափումից կորուստներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում (իրական արժեքի հեջում, ինչպես նաև դրամական հոսքերի ոչ արդյունավետ հեջում)	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»
5. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

Հաշիվ 149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»

149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)» հաշիվը նախատեսված է ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման (անհավաքագրելիության) վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման (անհավաքագրելիության) գումարների որոշման (գնահատման), դրանց ճանաչման կամ հակադարձման հաշվապահական հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում և «Արժեզրկումից կորուստներ» ՀՀՄՍ 36-ում:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում են ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների գծով ճանաչված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) գումարները, իսկ դեբետում՝ օտարված, մարված, վերադասակարգված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների գծով կուտակված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) գումարների դուրս գրումը, նախկինում ճանաչված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) գումարների հակադարձումը: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է կազմակերպությունում առկա ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների գծով կուտակված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 1491 «Չկապակցված կազմակերպություններում սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումների արժեզրկում», 1492 «Կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում ոչ ընթացիկ ներդրումների արժեզրկում», 1493 «Մինչև մարման ժամկետը

պահվող երկարաժամկետ ներդրումների անհավաքագրելիություն», 1494 «Երկարաժամկետ փոխառությունների անհավաքագրելիության», 1495 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի անհավաքագրելիություն»:

Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման (անհավաքագրելիության) վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»

149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակություն	Հաշիվների կրեդիտ
1. Օտարված, մարված, վերադասակարգված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների կուտակված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) դուրս գրում	141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»
2. Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման (անհավաքագրելիության) վերադասակարգում որպես ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)	241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»
3. Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»

ԽՈՒՄԲ 15 «ԱՅԼ ՈՉ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԿՏԻՎՆԵՐ»

15 «Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ» խումբն իր մեջ ներառում է հետևյալ առաջին կարգի (սինթետիկ) հաշիվները՝ 151 «Հետաձգված հարկային ակտիվներ», 152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար», 153 «Սահմանված հատուցումների պլանների ոչ ընթացիկ ակտիվներ», 154 «Ոչ ընթացիկ ակտիվներ հետաձգված ծախսերի գծով», 155 «Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիա» և 156 «Ձեռնարկատիրական գործունեության ձեռքբերում»:

Հաշիվ 151 «Հետաձգված հարկային ակտիվներ»

151 «Հետաձգված հարկային ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է նվազեցվող (հանվող) ժամանակավոր տարբերությունների, չօգտագործված հարկային վնասը և գեղչերը հաջորդ ժամանակաշրջաններ տեղափոխելու հետևանքով առաջացած շահութահարկի գծով հետաձգված հարկային ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Շահութահարկի գծով հետաձգված հարկային ակտիվների ճանաչման և չափման մոտեցումները նկարագրված են «Շահութահարկ» ՀՀՄՍ 12-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է շահութահարկի գծով առաջացած հետաձգված հարկային ակտիվների գումարը, իսկ կրեդիտում՝ շահութահարկի գծով մարված հետաձգված հարկային ակտիվների գումարը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է շահութահարկի գծով հետաձգված հարկային ակտիվների գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ առաջացման ուղղությունների և մարման ժամկետների:

151 «Հետաձգված հարկային ակտիվներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
Շահութահարկի գծով հետաձգված հարկային ակտիվների առաջացում կամ ավելացում՝	
ա) երբ շարունակվող գործունեությունից շահույթում կամ վնասում ճանաչվող հոդվածների գծով	751 «Շահութահարկի գծով ծախս (եկամուտ)»
բ) շարունակվող գործունեությունից այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչվող հոդվածների գծով	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ» 672 «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից օգուտներ» 673 «Հեջավորման գործիքների՝ իրական արժեքով վերաչափումից օգուտներ» 674 «Արտերկրյա ստորաբաժանումների հետ կապված փոխարժեքային օգուտներ» 771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ» 772 «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից կորուստներ» 773 «Հեջավորման գործիքների՝ իրական արժեքով վերաչափումից կորուստներ» 774 «Արտերկրյա ստորաբաժանումների հետ կապված փոխարժեքային կորուստներ»
գ) ընդհատված գործունեությանը վերաբերող	733 «Շահութահարկ ընդհատված գործունեության»
դ) նախորդ ժամանակաշրջանների սխալների հետընթաց վերահաշվարկման (ուղղման) կամ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հետընթաց կիրառման արդյունքում	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»

151 «Հետաձգված հարկային ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Շահութահարկի գծով հետաձգված հարկային ակտիվների մարում (օգտագործում, հակադարձում)	
ա) երբ շարունակվող գործունեությունից շահույթում կամ վնասում ճանաչվող հոդվածների գծով	751 «Շահութահարկի գծով ծախս (եկամուտ)»
բ) շարունակվող գործունեությունից այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչվող հոդվածների գծով	671 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ» 672 «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից օգուտներ» 673 «Հեջավորման գործիքների՝ իրական արժեքով վերաչափումից օգուտներ» 674 «Արտերկրյա ստորաբաժանումների հետ կապված փոխարժեքային օգուտներ» 771 «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ» 772 «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից կորուստներ» 773 «Հեջավորման գործիքների՝ իրական արժեքով վերաչափումից կորուստներ» 774 «Արտերկրյա ստորաբաժանումների հետ կապված փոխարժեքային կորուստներ»
գ) ընդհատված գործունեությանը վերաբերող	733 «Շահութահարկ ընդհատված գործունեության»
դ) նախորդ ժամանակաշրջանների սխալների հետընթաց վերահաշվարկման (ուղղման) կամ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հետընթաց կիրառման արդյունքում	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»
2. Շահութահարկի գծով հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվանցում հետաձգված հարկային պարտավորությունների հաշվին	422 «Հետաձգված հարկային պարտավորություններ»

Հաշիվ 152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար»

152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» հաշիվը նախատեսված է ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար կատարված կանխավճարների վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է տրված կանխավճարների գումարները, իսկ կրեդիտում ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերումը կամ այլ մարում: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերման համար տրված կանխավճարների մնացորդը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռքբերման համար տրված կանխավճարների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ մատակարարների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
Ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերման համար կատարված կանխավճարներ	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 411 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»

152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Կանխավճարների դիմաց ստացված ոչ ընթացիկ ակտիվներ	
- առանց անուղղակի հարկերի	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 115 «Հողամասեր» 116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» 122 «Ներդրումային գույք» 131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» 141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
- անուղղակի հարկեր	226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր» 261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»
2. Ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերման համար տրված կանխավճարների հետ վերադարձ	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
3. Ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերման համար տրված կանխավճարների դուրս գրում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
4. Կրեդիտորական պարտքերի մարում տրված կանխավճարների հաշվին	521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»

Հաշիվ 153 «Սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվներ»

153 «Սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվների և դրանց գծով հատույցի, ակտուարային շահույթների և վնասների ճանաչման ու չափման մոտեցումները նկարագրված են «Աշխատակիցների հատուցումներ» ՀՀՄՍ 19-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է պլանի ակտիվներին փոխանցվող ակտիվների գումարը, դրանց գծով ակնկալվող հատույցը, ակտուարային շահույթը, իսկ կրեդիտում՝ սահմանված հատուցումների պլաններից վճարված հատուցումները, ակտուարային վնասը:

Սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ առանձին պլանների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

153 «Սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Սահմանված հատուցումների պլաններին մասհանումներ	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»
2. Պլանների ակտիվների գծով ակնկալվող հատույցի արտացոլում	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
3. Պլանների ակտիվների գծով ակտուարային շահույթի (մասնավորապես, պլանների ակտիվների գծով ակնկալվող և փաստացի հատույցների բացասական տարբերությունը) արտացոլում	427 «Դեռևս չճանաչված ակտուարային շահույթ (վնաս)» 675 «Ակտուարային օգուտներ»

153 «Սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Սահմանված հատուցումների պլաններից վճարված հատուցումներ	426 «Սահմանված հատուցումների պլանների գծով պարտականության ներկա արժեքը»
2. Պլանների ակտիվների գծով ակտուարային վնասի (մասնավորապես, պլանների գծով ակնկալվող և փաստացի հատույցների դրական տարբերությունը) արտացոլում	427 «Դեռևս չճանաչված ակտուարային շահույթ (վնաս)» 775 «Ակտուարային վնասներ»

Հաշիվ 154 «Ոչ ընթացիկ ակտիվներ հետաձգված ծախսերի գծով»

154 «Ոչ ընթացիկ ակտիվներ հետաձգված ծախսերի գծով» հաշիվը նախատեսված է հաշվետու ժամանակաշրջանում կատարված, բայց մեկ տարուց ավելի ժամանակաշրջաններին վերաբերող ծախսումների վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Մասնավորապես, այս հաշվում կարող են արտացոլվել լեռնանախապատրաստական աշխատանքների հետ կապված ծախսումները, հողի բարելավման ծախսումները և վարձակալված հիմնական միջոցների վրա կատարված կապիտալ բնույթի ծախսումները:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում են կուտակվող հետաձգված ծախսերի գումարը, իսկ կրեդիտում՝ դրանց դուրս գրումը, վաճառքը (օտարումը): Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և

իրենից ներկայացնում է հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ակտիվների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

154 «Ոչ ընթացիկ ակտիվներ հետաձգված ծախսերի գծով» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Լեռնանախապատրաստական աշխատանքների, հողի բարելավման գծով կատարված ծախսումների, վարձակալված կամ անհատույց օգտագործվող հիմնական միջոցների վրա կատարված կապիտալ բնույթի ծախսումների արտացոլում	826 «Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների ստեղծման ծախսումներ»
2. Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների արժեզրկման հակադարձում	624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»

154 «Ոչ ընթացիկ ակտիվներ հետաձգված ծախսերի գծով» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Դուրս գրված, վաճառված (օտարված) հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»
2. Դուրս գրված, վաճառված (օտարված) հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների կուտակված ամորտիզացիայի գումարների դուրս գրում	155 «Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիա»
3. Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների արժեզրկման արտացոլում	724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»

Հաշիվ 155 «Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիա»

155 «Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիա» հաշիվը նախատեսված է հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիայի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Մասնավորապես, այս հաշվում կարող են արտացոլվել լեռնանախապատրաստական աշխատանքների հետ կապված ծախսումների, հողի բարելավման ծախսումների և վարձակալված կամ անհատույց օգտագործվող հիմնական միջոցների վրա կատարված կապիտալ բնույթի ծախսումների ամորտիզացիան:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում է հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվեգրումը, իսկ դեբետում՝ դուրս գրված, վաճառված (օտարված) ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվեգրված գումարների դուրս գրումը: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է կազմակերպությունում առկա հետաձգված ծախսերի

գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների հաշվեգրված ամորտիզացիայի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիայի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ակտիվների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

155 «Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիա» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիայի արտացոլում	811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն» 813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ»

155 «Հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների ամորտիզացիա» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
Դուրս գրված, վաճառված (օտարված) հետաձգված ծախսերի գծով ոչ ընթացիկ ակտիվների կուտակված ամորտիզացիայի գումարների դուրս գրում	154 «Ոչ ընթացիկ ակտիվներ հետաձգված ծախսերի գծով»

Հաշիվ 156 «Ձեռնարկատիրական գործունեության ձեռքբերում»

156 «Ձեռնարկատիրական գործունեության ձեռքբերում» հաշիվը օգտագործվում է իրենից ձեռքբերում ներկայացնող ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արտացոլման նպատակով:

Հաշվի դեբետում արտացոլվում է ձեռքբերված ձեռնարկատիրական գործունեության պարտավորությունները (իրական արժեքով), ձեռքբերումից առաջացած օգուտը («բացասական գույվիլը»), ձեռքբերված ձեռնարկատիրական գործունեության դիմաց վճարվելիք գումարները, իսկ կրեդիտում՝ ձեռքբերված ձեռնարկատիրական գործունեության ակտիվները (իրական արժեքով), ձեռքբերումից առաջացած գույվիլը: Այս հաշիվը փակվում է և մնացորդ չի ունենում:

156 «Ձեռնարկատիրական գործունեության ձեռքբերում» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ձեռք բերվող ձեռնարկատիրական գործունեության պարտավորությունների արտացոլում՝ իրական արժեքով	Թղթակցում է պարտավորությունները հաշվառող համապատասխան հաշիվների հետ
2. Ձեռք բերումից առաջացող օգուտի արտացոլում «Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ» ՖՀՄՍ 3-ին համապատասխան	629 «Ձեռնարկատիրական գործունեության ձեռքբերումից օգուտ»
3. Ձեռք բերման դիմաց վճարվելիք գումարների արտացոլում	531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»

156 «Ձեռնարկատիրական գործունեության ձեռքբերում» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Ձեռք բերվող ձեռնարկատիրական գործունեության ակտիվների արտացոլում՝ իրական արժեքով	Թղթակցում է ակտիվները հաշվառող համապատասխան հաշիվների հետ
2. Ձեռք բերումից առաջացող գույվիլի արտացոլում	134 «Գույվիլ»

ԴԱՍ 2 «ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԿՏԻՎՆԵՐ»

Այս դասի հաշիվները, բացառությամբ կարգավորող հաշիվների, ակտիվային են և նախատեսված են ընթացիկ ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: 2-րդ՝ «Ընթացիկ ակտիվներ» դասն իր մեջ ներառում է հետևյալ խմբերը՝ 21 «Պաշարներ և կենսաբանական ակտիվներ», 22 «Գործառնական և այլ ընթացիկ դեբիտորական պարտքեր», 23-24 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումներ», 25 «Դրամական միջոցներ և 26 «Այլ ընթացիկ ակտիվներ»:

Ակտիվների՝ ընթացիկին վերագրման մոտեցումները նկարագրված են «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» ՀՀՄՍ 1-ում:

ԽՈՒՄԲ 21 «ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ»

21 «Պաշարներ և կենսաբանական ակտիվներ» խումբն իր մեջ ներառում է հետևյալ առաջին կարգի (սինթետիկ) հաշիվները՝ 211 «Նյութեր», 212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ», 214 «Անավարտ արտադրություն», 215 «Արտադրանք», 216 «Ապրանքներ», 217 «Ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերություն» և 218 «Պաշարների արժեքի նվազում»:

Ակտիվների՝ պաշարներին վերագրման, դրանց կազմի, չափման և գնահատման մոտեցումները նկարագրված են «Պաշարներ» ՀՀՄՍ 2-ում, իսկ կենսաբանական ակտիվներինը՝ «Գյուղատնտեսություն» ՀՀՄՍ 41-ում:

Հաշիվ 211 «Նյութեր»

211 «Նյութեր» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպությանը պատկանող նյութերի առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) և կազմակերպությունում արտադրված նյութերի ինքնարժեքը, իսկ կրեդիտում՝ արտադրական, վարչական, իրացման և այլ նպատակներով օգտագործելու համար դուրս գրված, ինչպես նաև օտարված նյութերի արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է նյութերի ինքնարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

211 «Նյութեր» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2111 «Հումք և նյութեր», 2112 «Գնովի կիսապատրաստույթներ, համալրող շինվածքներ և դետալներ», 2113 «Վառելիք», 2114 «Տարա և տարանյութեր», 2115 «Պահեստամասեր», 2116 «Շինանյութեր», 2117 «Գյուղատնտեսական նշանակության նյութեր», 2118 «Վերամշակման հանձնված նյութեր» և 2119 «Այլ նյութեր»:

Նյութերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ պահպանման տեղի, նյութերի տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

211 «Նյութեր» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Նյութերի մուտքագրում՝	
ա) մատակարարներից ձեռք բերված	224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» 228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»

բ) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Զվճարված կապիտալ»
գ) կազմակերպությունում արտադրված	811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն»
դ) որպես պետական շնորհ ստացված	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ» 541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
ե) հիմնական միջոցների լուծարումից ստացված	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
զ) արտադրության թափոններ	811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն»
է) պատրաստի արտադրանքի, սեփական արտադրության կիսապատրաստույթների որպես նյութեր վերադասակարգում	215 «Արտադրանք»
ը) գույքագրմամբ հայտնաբերված ավելցուկ	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
թ) գյուղատնտեսական գործունեությունից ստացված	615 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտ»
2. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով ստացված նյութերի մուտքագրում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
3. Նյութերի ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների (տրանսպորտային, բեռնման և բեռնաթափման ծախսումներ, չփոխհատուցվող հարկեր, տուրքեր և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» 524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» 525 «Պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով» 527 «Պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»
4. Նախորդ ժամանակաշրջաններում նյութերի գծով կատարված սխալների հետընթաց վերահաշվարկման (ուղղման) և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների հետընթաց կիրառման արդյունքների արտացոլում	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»

211 «Նյութեր» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Արտադրական, վարչական, իրացման և այլ նպատակներով օգտագործելու համար դուրս գրված նյութերի արժեքի արտացոլումը	543 «Ընթացիկ պահուստներ» 712 «Իրացման ծախսեր» 713 «Վարչական ծախսեր» 714 «Գործառնական այլ ծախսեր» 811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն» 813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ» 814 «Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ» 821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ» 822 «Սարքավորումների տեղակայման ծախսումներ» 823 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ» 824 «Ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումներ» 825 «Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ» 826 «Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների ստեղծման ծախսումներ»
2. Վաճառված (օտարված) նյութերի արժեքի դուրս գրում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
3. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի վաճառված (օտարված) նյութերի արժեքի դուրս գրում	732 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»
4. Հիմնական միջոցների օտարման ժամանակ օգտագործվող նյութերի արժեքի դուրս գրում	721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր» 732 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»
5. Անհատույց տրված նյութերի հաշվեկշռային արժեքի արտացոլում	728 «Անհատույց տրված ակտիվների գծով ծախսեր»
6. Որպես շնորհի ստացված նյութերի հետ վերադարձ	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ» 541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
7. Նյութերի պակասորդների և կորուստների արտացոլումը	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
8. Նախորդ ժամանակաշրջաններում նյութերի գծով կատարված սխալների ուղման (հետընթաց վերահաշվարկման) և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների հետընթաց կիրառման արդյունքների արտացոլում	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»

Հաշիվ 212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ»

212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպությանը պատկանող սպառվող կենսաբանական ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված), գյուղատնտեսական գործունեությունից ստացված սպառվող կենսաբանական ակտիվների սկզբնական արժեքը

(իրական արժեքը), ինչպես նաև դրանց վերաչափումից արժեքի աճը (պայմանավորված՝ թե ֆիզիկական, թե գնային փոփոխությամբ), իսկ կրեդիտում՝ օտարված, կենսական գործընթացները դադարեցված (մորթված, հնձված կամ այլ կերպ) կենսաբանական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը, վերաչափումից արժեքի նվազումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է սպառվող կենսաբանական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Սպառվող կենսաբանական ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ գտնվելու կամ խնամքի վայրի, դրանց տեսակների, տարիքային խմբերի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Սպառվող կենսաբանական ակտիվների մուտքագրում	
ա) այլ անձանցից ձեռք բերված	224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» 228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
բ) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Զվճարված կապիտալ»
գ) ծնաճից կամ այլ կերպ գյուղատնտեսական գործունեությունից ստացված	615 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտ»
դ) որպես որոշակի պայմաններով պետական շնորհ ստացված	541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
ե) անհատույց (որպես ոչ պայմանական պետական շնորհ) ստացված	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 628 «Շնորհներից և անհատույց ստացումներից եկամուտներ»
զ) Ծնաճից ստացված կենդանիների, ինչպես նաև մատղաշ կենդանիների քաշաճի մուտքագրում՝ ինքնարժեքով	811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն»
2. Սպառվող կենսաբանական ակտիվների «իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսումներ»-ով վերաչափումից օգուտ (պայմանավորված գնի կամ ֆիզիկական փոփոխությամբ)	615 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտ»
3. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով ստացված սպառվող կենսաբանական ակտիվների մուտքագրում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ»

<p>4. Սպառվող կենսաբանական ակտիվների ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների (տրանսպորտային, բեռնման և բեռնաթափման ծախսումներ, չփոխհատուցվող հարկեր, տուրքեր և այլն) արտացոլում</p>	<p>228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» 524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» 525 «Պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով» 527 «Պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»</p>
<p>5. Բերքատու կենսաբանական ակտիվների դասակարգումը որպես սպառվող կենսաբանական ակտիվների</p>	<p>116 «Կենսաբանական ակտիվներ»</p>

212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
<p>1. Վաճառված (օտարված) սպառվող կենսաբանական ակտիվների արժեքի դուրս գրում</p>	<p>221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 715 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից ծախսեր»</p>
<p>2. Սկզբնական արժեքի հիմունքով չափվող կենդանիների մորթի (սպանդի) դեպքում արժեքի արտացոլում</p>	<p>811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն»</p>
<p>3. Որպես պետական շնորհի ստացված սպառվող կենսաբանական ակտիվների հետ վերադարձ</p>	<p>541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»</p>

Հաշիվ 214 «Անավարտ արտադրություն»

214 «Անավարտ արտադրություն» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպության անավարտ արտադրանքի, աշխատանքների և ծառայությունների վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ անավարտ արտադրանքի, աշխատանքների և ծառայությունների գումարը, իսկ կրեդիտում՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում այդ գումարի դուրսգրումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է անավարտ արտադրանքի, աշխատանքների և ծառայությունների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

214 «Անավարտ արտադրություն» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2141 «Արտադրանքի գծով անավարտ արտադրություն», 2142 «Աշխատանքների գծով անավարտ արտադրություն», 2143 «Ծառայությունների գծով անավարտ արտադրություն», 2144 «Օժանդակ արտադրության գծով անավարտ արտադրություն»:

Անավարտ արտադրության վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ արտադրությունների, աշխատանքների և ծառայությունների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

214 «Անավարտ արտադրություն» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տեստեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ անավարտ արտադրության արժեքի արտացոլում	811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն»
2. Գույքագրմամբ հայտնաբերված անավարտ արտադրության ավելցուկի մուտքագրում	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»

214 «Անավարտ արտադրություն» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տեստեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ անավարտ արտադրության արժեքի տեղափոխում կառավարչական հաշվառման հաշիվներ	811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն»
2. Գույքագրմամբ հայտնաբերված անավարտ արտադրության պակասորդների և կորուստների արտացոլումը	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
3. Վաճառված (օտարված) անավարտ արտադրության արժեքի դուրս գրում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
4. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի վաճառված (օտարված) անավարտ արտադրանքի արժեքի դուրս գրում	732 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»

Հաշիվ 215 «Արտադրանք»

215 «Արտադրանք» հաշիվը նախատեսված է պատրաստի արտադրանքի, սեփական արտադրության կիսապատրաստուքների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է պատրաստի արտադրանքի, սեփական արտադրության կիսապատրաստուքների ինքնարժեքը, իսկ կրեդիտում՝ վաճառված (օտարված) արտադրանքի արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է պատրաստի արտադրանքի, սեփական արտադրության կիսապատրաստուքների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

215 «Արտադրանք» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2151 «Պատրաստի արտադրանք», 2152 «Սեփական արտադրության կիսապատրաստուքներ», 2153 «Կոնսիգնացիոն և կոմիսիոն հիմունքներով վաճառքի հանձնված արտադրանք», 2154 «Առաքված արտադրանք»:

Արտադրանքի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ պահպանման տեղի, արտադրանքի տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

215 «Արտադրանք» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Պատրաստի արտադրանքի, սեփական արտադրության կիսապատրաստուքների մուտքագրումը	
ա) հիմնական արտադրությունից	811 «Հիմնական արտադրություն»
բ) օժանդակ արտադրությունից	812 «Օժանդակ արտադրություն»
գ) խոտանի շտկումից	814 «Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ»
դ) գյուղատնտեսական գործունեությունից ստացված գյուղատնտեսական արտադրանքի	615 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտ»
2. Գույքագրմամբ հայտնաբերված ավելցուկի մուտքագրում	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
3. Վաճառված պատրաստի արտադրանքի հետ վերադարձ (ինքնարժեքով)	711 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք»
4. Նախորդ ժամանակաշրջաններում արտադրանքի գծով կատարված սխալների ուղղման (հետընթաց վերահաշվարկման) և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների հետընթաց կիրառման արդյունքների արտացոլում	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»

215 «Արտադրանք» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) պատրաստի արտադրանքի, սեփական արտադրության կիսապատրաստուքների արժեքի դուրս գրում	711 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք»
2. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի վաճառված (օտարված) արտադրանքի արժեքի դուրս գրում	731 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք՝ ընդհատված գործունեությունից»
3. Խոտանված պատրաստի արտադրանքի, սեփական արտադրության կիսապատրաստուքների հետ վերադարձումը արտադրություն՝ խոտանը շտկելու նպատակով	814 «Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ»
4. Անհատույց տրված պատրաստի արտադրանքի հաշվեկշռային արժեքի արտացոլում	728 «Անհատույց տրված ակտիվների գծով ծախսեր»
5. Պատրաստի արտադրանքի, սեփական արտադրության կիսապատրաստուքների վերադասակարգումը որպես նյութեր հետագայում սեփական կարիքների համար օգտագործելու նպատակով	211 «Նյութեր»

6. Գույքագրմամբ հայտնաբերված պատրաստի արտադրանքի, սեփական արտադրության կիսապատրաստուքների պակասորդների և կորուստների արտացոլումը	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
7. Երաշխիքային վաճառքի դեպքում ապրանքների փոխարինում	543 «Ընթացիկ պահուստներ»
8. Նախորդ ժամանակաշրջաններում արտադրանքի գծով կատարված սխալների ուղղման (հետընթաց վերահաշվարկման) և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների հետընթաց կիրառման արդյունքների արտացոլում	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»

Հաշիվ 216 «Ապրանքներ»

216 «Ապրանքներ» հաշիվը նախատեսված է ապրանքների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) ապրանքների սկզբնական արժեքը, մանրաձախ առևտրում՝ նաև վաճառքի գնի և ձեռք բերման արժեքի տարբերությունը (նպատակահարմարության դեպքում), իսկ կրեդիտում՝ վաճառված (օտարված) ապրանքների արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է ապրանքների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

216 «Ապրանքներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2161 «Ապրանքներ պահեստում», 2162 «Ապրանքներ մանրաձախ առևտրում», 2163 «Տարա և տարանյութեր», 2164 «Կոնսիգնացիոն և կոմիսիոն հիմունքներով վաճառքի հանձնված ապրանքներ», 2165 «Առաքված ապրանքներ», 2166 «Այլ ապրանքներ»:

Ապրանքների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ պահպանման տեղերի, տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

216 «Ապրանքներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ապրանքների մուտքագրում	
ա) մատակարարներից ձեռք բերված	224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» 228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
բ) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Զվճարված կապիտալ»
գ) որպես պետական շնորհ ստացված	541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
դ) գույքագրմամբ հայտնաբերված ավելցուկ	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»

2. Վաճառված ապրանքների հետ վերադարձ(ինքնարժեքով)	711 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք»
3. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով ստացված ապրանքների մուտքագրում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
4. Ապրանքների ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների (տրանսպորտային, բեռնման և բեռնաթափման ծախսումներ, չփոխհատուցվող հարկեր, տուրքեր և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» 524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» 525 «Պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով» 527 «Պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»
5. Մանրածախ առևտրում ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերության արտացոլում	217 «Ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերություն»
6. Կոնսիգնացիոն և կոմիսիոն հիմունքներով վաճառքի հանձնված ապրանքների արտացոլում	216 «Ապրանքներ»
7. Ներդրումային գույքի՝ որպես պաշար վերադասակարգում	122 «Ներդրումային գույք»
8. Նախորդ ժամանակաշրջաններում ապրանքների գծով կատարված սխալների ուղղման (հետընթաց վերահաշվարկման) և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների հետընթաց կիրառման արդյունքների արտացոլում	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»

216 «Ապրանքներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) ապրանքների արժեքի դուրս գրում	711 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք»
2. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի օտարված ապրանքների արժեքի դուրս գրում	732 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»
3. Անհատույց տրված ապրանքների հաշվեկշռային արժեքի արտացոլում	728 «Անհատույց տրված ակտիվների գծով ծախսեր»
4. Գույքագրմամբ հայտնաբերված ապրանքների պակասորդների և կորուստների արտացոլում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
5. Երաշխիքային վաճառքի դեպքում ապրանքների փոխարինում	543 «Ընթացիկ պահուստներ»

6. Որպես պետական շնորհ ստացված ապրանքների հետ վերադարձ	541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
7. Մանրաձախ առևտրի օբյեկտից կազմակերպության պահեստ ապրանքների հետ վերադարձի դեպքում առևտրային հավելագնի ճշգրտում	217 «Ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերություն»
8. Նախորդ ժամանակաշրջաններում ապրանքների գծով կատարված սխալների ուղղման (հետընթաց վերահաշվարկման) և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների հետընթաց կիրառման արդյունքների արտացոլում	341 «Նախորդ տարիների ֆինանսական արդյունքների ճշգրտում»

Հաշիվ 217 «Ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերություն»

217 «Ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերություն» հաշիվը նախատեսված է մանրաձախ առևտրում ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերության (առևտրական հավելագին, անուղղակի հարկեր) վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում է ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերությունը, ինչպես նաև իրացված ապրանքներին բաժին ընկնող տարբերության գումարը՝ ճշտանցման եղանակով, իսկ դեբետում՝ վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերության ճշգրտումը: Այս հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է մանրաձախ առևտրում ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերության գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

217 «Ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերություն» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2171 «Առևտրական հավելագին», 2172 «Ավելացված արժեքի հարկ», 2173 «Ակցիզային հարկ»:

Ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերության վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ապրանքների խմբերի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

217 «Ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերություն» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Մանրաձախ առևտրում ստացված ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերության արտացոլում	216 «Ապրանքներ»
2. Իրացված ապրանքներին բաժին ընկնող վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերության արտացոլում՝ ճշտանցման եղանակով	711 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք»
3. Գույքագրմամբ հայտնաբերված ապրանքների պակասորդներին և կորուստներին բաժին ընկնող վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերության արտացոլում՝ ճշտանցման եղանակով (եթե պակասորդները և կորուստները արտացոլվում են վաճառքի գներով)	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

217 «Ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերություն» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
Մանրաձախ առևտրի օբյեկտից կազմակերպության պահեստ ապրանքների հետ վերադարձի դեպքում առևտրային հավելագնի ճշգրտում	216 «Ապրանքներ»

Հաշիվ 218 «Պաշարների արժեքի նվազում»

218 «Պաշարների արժեքի նվազում» հաշիվը նախատեսված է պաշարների արժեքի նվազման վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Պաշարների արժեքի՝ մինչև իրացման զուտ արժեք նվազեցումը և դրա հետագա հակադարձումը կարգավորվում են «Պաշարներ» ՀՀՄՍ 2-ով:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում է պաշարների ինքնարժեքի՝ մինչև իրացման զուտ արժեք իջեցումները, իսկ դեբետում՝ այդ իջեցումների գումարների հակադարձումները: Այս հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է կազմակերպությունում առկա պաշարների արժեքի նվազման գումարները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

218 «Պաշարների արժեքի նվազում» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2181 «Նյութերի արժեքի նվազում», 2184 «Անավարտ արտադրանքի արժեքի նվազում», 2185 «Արտադրանքի արժեքի նվազում», 2186 «Ապրանքների արժեքի նվազում»:

Պաշարների արժեքի նվազման վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ պաշարների խմբերի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

218 «Պաշարների արժեքի նվազում» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
Պաշարների արժեքի նվազման արտացոլում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

218 «Պաշարների արժեքի նվազում» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
Նախկինում ճանաչված նվազումների հակադարձում	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»

ԽՈՒՄԲ 22 «ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԸՆԹԱՑԻԿ ԴԵՔԻՏՈՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏՔԵՐ»

22 «Գործառնական և այլ ընթացիկ դեբիտորական պարտքեր» խումբն իր մեջ ներառում է հետևյալ առաջին կարգի (սինթետիկ) հաշիվները՝ 221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով», 222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով», 223 «Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ», 224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ», 225 «Դեբիտորական պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով», 226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր», 227

«Դեբիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով», 228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» և 229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր»:

Գործառնական և այլ ընթացիկ դեբիտորական պարտքերի կազմի, ձևավորման և դուրս գրման մոտեցումները նկարագրված են, մասնավորապես, «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» ՀՀՄՍ 1-ում, «Վարձակալություն» ՀՀՄՍ 17-ում, «Հասույթ» ՀՀՄՍ 18-ում և «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում:

Հաշիվ 221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով»

221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» հաշիվը նախատեսված է վաճառքի գներով (ներառյալ անուղղակի հարկերը) արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների, այլ պաշարների, ֆինանսական ներդրումների, հիմնական միջոցների և այլ ակտիվների վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Դեբիտորական պարտքերի ճանաչման, ապաճանաչման և չափման հացերը կարգավորվում են «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է վերը նշված գործառնություններից առաջացող դեբիտորական պարտքերի գումարը, իսկ կրեդիտում՝ այդ պարտքերի մարումները, դուրս գրումները (ապաճանաչումը): Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է վաճառքների գծով ընթացիկ դեբիտորական պարտքերի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2211 «Դեբիտորական պարտքեր արտադրանքի, ապրանքների վաճառքների գծով», 2212 «Դեբիտորական պարտքեր մատուցած ծառայությունների, կատարած աշխատանքների գծով», 2213 «Դեբիտորական պարտքեր այլ պաշարների վաճառքների գծով», 2214 «Դեբիտորական պարտքեր ֆինանսական ներդրումների վաճառքների գծով», 2215 «Դեբիտորական պարտքեր հիմնական միջոցների վաճառքների գծով», 2216 «Դեբիտորական պարտքեր այլ վաճառքների գծով»:

Վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ դեբիտորների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Վաճառված ակտիվների (աշխատանքների, ծառայությունների) գծով դեբիտորական պարտքերի արտացոլում՝	
- բաց թողնման գներով (առանց անուղղակի հարկերի)	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 615 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» 542 «Վճարումը հետաձգված հարկային պարտավորություններ»

2. Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների, ներդրումային գույքի կամ կենսաբանական ակտիվների վաճառքից	
- առանց անուղղակի հարկերի	116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 122 «Ներդրումային գույք» 212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
3. Ընդհատված գործունեությանը վերագրելի ակտիվների վաճառքների դիմաց պարտքերի արտացոլում	631 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ՝ ընդհատված գործունեությունից» 632 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից եկամուտներ»
4. Արտարժույթով արտահայտված դեբիտորական պարտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»
5. Վաճառքների գծով դուրս գրված անհուսալի դեբիտորական պարտքերի հակադարձում (երբ անհուսալի դեբիտորական պարտքերի մեծության չափով ուղղակիորեն նվազեցվում է դեբիտորական պարտքի գումարը)	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»

221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Դրամական միջոցների ստացում՝ որպես պարտքերի մարում	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվների բանկերում»
2. Գնորդների կողմից հետ վերադարձված արտադրանքի, ապրանքների արժեքների արտացոլում՝	
- առանց անուղղակի հարկերի	612 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների հետ վերադարձումից հասույթի ճշգրտում»
- անուղղակի հարկեր	226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր» 261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումը հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»
3. Ընթացիկ դեբիտորական պարտքերի մարում, հաշվանցում	

ա) մատակարարների և կապալառուների հանդեպ ունեցած կրեդիտորական պարտքերի հաշվին (փոխադարձ պահանջարկների գրանցման ճանապարհով հաշվարկների իրականացման դեպքում)	521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
բ) ստացված կանխավճարների հաշվին	523 «Ստացված կանխավճարներ»
գ) աշխատակիցների աշխատավարձից պահումների հաշվին (կազմակերպությունից ձեռք բերված ապրանքների և ծառայությունների դիմաց)	527 «Պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով»
4. Արտարժույթով արտահայտված դեբիտորական պարտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորուստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»
5. Վաճառքների գծով անհուսալի դեբիտորական պարտքերի դուրս գրում՝	
ա) հնարավոր կորուստների պահուստի հաշվին	223 «Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ»
բ) ուղղակիորեն՝ ժամանակաշրջանի ծախսերի հաշվին	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

Հաշիվ 222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով»

222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով» հաշիվը նախատեսված է գործառնական վարձակալության, ստացվելիք շահաբաժինների, ստացվելիք տոկոսների, ապահովագրական հատուցումների, տույժերի, տուգանքների, նյութական վնասի փոխհատուցման և այլ եկամուտների գծով դեբիտորական պարտքերի առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Դեբիտորական պարտքերի ճանաչման, ապաճանաչման և չափման հարցերը կարգավորվում են «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է վերը նշված գործառնություններից առաջացող դեբիտորական պարտքերի գումարը, իսկ կրեդիտում՝ այդ պարտքերի մարումը, դուրս գրումը (ապաճանաչումը): Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է կազմակերպության այլ եկամուտների գծով դեբիտորական պարտքերի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2221 «Դեբիտորական պարտքեր գործառնական վարձակալության գծով», 2222 «Դեբիտորական պարտքեր ստացվելիք շահաբաժինների գծով», 2223 «Դեբիտորական պարտքեր ստացվելիք տոկոսների գծով», 2224 «Դեբիտորական պարտքեր ապահովագրական հատուցումների գծով», 2225 «Դեբիտորական պարտքեր տույժերի, տուգանքների գծով», 2226 «Դեբիտորական պարտքեր նյութական վնասի փոխհատուցման գծով», 2227 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով»:

Այլ եկամուտների գծով դեբիտորական պարտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ դեբիտորների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Դեբիտորական պարտքերի արտացոլում՝	

- առանց անուղղակի հարկերի	
ա) գործառնական վարձակալության գծով	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
բ) ստացվելիք շահաբաժինների գծով	627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»
գ) ապահովագրական հատուցումների գծով	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
դ) տույժերի, տուգանքների գծով	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
ե) նյութական վնասի փոխհատուցման գծով (այդ թվում՝ կազմակերպության աշխատակիցների կողմից ընդունված կամ նրանցից դատավճռով գանձման ենթակա պակասորդները)	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
- անուղղակի հարկերի	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» 542 «Վճարումը հետաձգված հարկային պարտավորություններ»
3. Արտարժույթով արտահայտված դեբիտորական պարտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»
4. Այլ եկամուտների գծով դուրս գրված դեբիտորական պարտքերի հակադարձում (երբ անհուսալի դեբիտորական պարտքերի մեծության չափով ուղղակիորեն նվազեցվում է դեբիտորական պարտքի գումարը)	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»

222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Դեբիտորական պարտքերի մարում	251 «Դրամարկը» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»
2. Աշխատավարձից պահումներ նյութական վնասի փոխհատուցման համար	527 «Պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով»
3. Արտարժույթով արտահայտված դեբիտորական պարտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»
4. Այլ եկամուտների գծով անհուսալի դեբիտորական պարտքերի դուրս գրում	
ա) հնարավոր կորուստների պահուստի հաշվին	223 «Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ»
բ) ուղղակիորեն՝ ժամանակաշրջանի ծախսերի հաշվին	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

Հաշիվ 223 «Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ»

223 «Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ» հաշիվը նախատեսված է դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստի առկայության, ձևավորման և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստն իրենից ներկայացնում է դեբիտորական պարտքերի գծով առկա արժեզրկումից կորուստը, որի ճանաչումն ու չափումը կարգավորվում է «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ով:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում են պահուստին կատարվող մասհանումները, իսկ դեբետում՝ անհուսալի ճանաչված դեբիտորական պարտքերի դուրս գրումները, հակադարձումները, ինչպես նաև մնացորդի ճշգրտումները: Այս հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է պահուստի չօգտագործված մնացորդը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ դեբիտորների, ձևավորման ժամկետների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

223 «Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստին մասհանումներ	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

223 «Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստի հաշվին անհուսալի դեբիտորական պարտքերի դուրս գրում	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով» 229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր»
2. Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստի ճշգրտում և հակադարձում	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»

Հաշիվ 224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ»

224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» հաշիվը նախատեսված է ընթացիկ ակտիվներ և ծառայություններ (աշխատանքներ) ձեռք բերելու համար մատակարարներին (կապալառուներին) տրված կանխավճարների վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է տրված կանխավճարների գումարները, իսկ կրեդիտում՝ ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերումը կամ այլ մարում: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերման համար տրված կանխավճարների մնացորդը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2241 «Տրված կանխավճարներ նյութեր ձեռք բերելու համար», 2242 «Տրված կանխավճարներ

ապրանքներ ձեռք բերելու համար», 2243 «Տրված կանխավճարներ աշխատանքներ, ծառայություններ ձեռք բերելու համար», 2244 «Այլ նպատակներով տրված ընթացիկ կանխավճարներ»:

Տրված ընթացիկ կանխավճարների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ մատակարարների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ընթացիկ ակտիվների ծառայությունների (աշխատանքների) ձեռք բերման համար մատակարարներին (կապալառուներին) տրված կանխավճարներ	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 511 «Կարճաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»

224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Կանխավճարների դիմաց ստացված ընթացիկ ակտիվների և ծառայությունների արտացոլում՝	
- առանց անուղղակի հարկերի	211 «Նյութեր» 212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» 216 «Ապրանքներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 256 «Դրամական փաստաթղթեր» 712 «Իրացման ծախսեր» 713 «Վարչական ծախսեր» 811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն» 813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ»
- անուղղակի հարկեր (ԱԱՀ, ակցիզային հարկ)	226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր» 261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումը հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»
2. Գնումների գծով և այլ կրեդիտորական պարտքերի մարում (հաշվանցում) տրված կանխավճարների հաշվին	521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»
3. Ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերման համար տրված կանխավճարների հետ վերադարձ	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»

4. Ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերման համար տրված կանխավճարների դուրս գրում (երբ կանխավճարների դիմաց ստացվելիք ակտիվների և ծառայությունների ստացումը դառնում է անհավանական)	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
--	------------------------------

Հաշիվ 225 «Դեբիտորական պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»

225 «Դեբիտորական պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» հաշիվը նախատեսված է հարկերի, տուրքերի և այլ պարտադիր վճարների գծով պետական կամ համայնքային բյուջեների հետ կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքերի առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում բյուջե կատարված կանխավճարները, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ բյուջեի նկատմամբ ունեցած գերավճարը, իսկ կրեդիտում՝ բյուջեի նկատմամբ կարճաժամկետ պարտավորությունների մարումը կանխավճարների, գերավճարի հաշվին, ինչպես նաև բյուջեից գերավճարի հետ ստացումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով բյուջեի հետ կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքերի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

225 «Դեբիտորական պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2251 «Դեբիտորական պարտքեր շահութահարկի գծով», 2252 «Դեբիտորական պարտքեր եկամտահարկի գծով», 2253 «Դեբիտորական պարտքեր ավելացված արժեքի հարկի գծով», 2254 «Դեբիտորական պարտքեր ակցիզային հարկի գծով», 2255 «Դեբիտորական պարտքեր գույքահարկի գծով», 2256 «Դեբիտորական պարտքեր հողի հարկի գծով», 2257 «Դեբիտորական պարտքեր մաքսատուրքի գծով», 2258 «Դեբիտորական պարտքեր պետական տուրքի գծով», 2259 «Դեբիտորական պարտքեր այլ վճարների գծով»:

Հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով դեբիտորական պարտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ հարկերի և այլ պարտադիր վճարների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

225 «Դեբիտորական պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տեստեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում բյուջե կատարված կանխավճարներ	252 «Հաշվարկային հաշիվ»
2. Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում բյուջեի նկատմամբ ունեցած գերավճարի արտացոլում	226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր» 524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»

225 «Դեբիտորական պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ բյուջեի գծով ընթացիկ պարտավորությունների մարում կանխավճարների, գերավճարների հաշվին	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
2. Բյուջեից գերավճարի հետ ստացում	252 «Հաշվարկային հաշիվ»

Հաշիվ 226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր»

226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր» հաշիվը նախատեսված է ձեռք բերված (ստացված) ակտիվների (աշխատանքների, ծառայությունների) գծով հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկերի գումարների վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) ակտիվների (աշխատանքների, ծառայությունների) գծով հարկային հաշիվներում առկա և հաշվանցվող (փոխհատուցվող) ԱԱՀ-ի գումարները, ինչպես նաև անհուսալի դեբիտորական պարտքերի դուրս գրումից՝ նախկինում որպես պարտավորություն հաշվագրված ԱԱՀ-ի փոխհատուցումը, իսկ կրեդիտում՝ բյուջեի նկատմամբ կարճաժամկետ պարտավորությունների մարումը, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ մնացորդի (գերավճարի)՝ որպես բյուջեի գծով դեբիտորական պարտքի արտացոլումը: Այս հաշիվը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մնացորդ չի ունենում:

Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ կազմակերպության կողմից հաստատված ուղղությունների:

226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ձեռք բերված (ստացված) ակտիվների (աշխատանքների, ծառայությունների) գծով հաշվանցվող (փոխհատուցվող) ԱԱՀ-ի գումարների արտացոլում, երբ ձեռք բերման (ստացման) և հաշվանցման (փոխհատուցման) պահերը	
- համընկնում են	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» 228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժութային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»
- չեն համընկնում	261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումը հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»

2. Անհուսալի դեբիտորական պարտքերի դուրս գրումից՝ նախկինում որպես պարտավորություն հաշվեգրված ԱԱՀ-ի փոխհատուցում	614 «Գործառնական այլ ծախսեր»
3. Գնորդների կողմից հետ վերադարձված արտադրանքի, ապրանքների արժեքում և գների իջեցումից առաջացած գումարներում ներառված ԱԱՀ-ի արտացոլում	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 251 «Դրամարկո» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»
4. Ակտիվների (աշխատանքների, ծառայությունների) փոխանակման դեպքում ԱԱՀ գումարների հաշվանցում	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»

226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ-ի դիմաց բյուջեի նկատմամբ կարճաժամկետ պարտավորությունների մարում	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
2. Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա գումարի մնացորդի՝ որպես բյուջեի գծով դեբիտորական պարտք արտացոլում	225 «Դեբիտորական պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»

Հաշիվ 227 «Դեբիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով»

227 «Դեբիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպության աշխատակիցների պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով հաշվարկների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով գերավճարը, իսկ կրեդիտում՝ սոցիալական ապահովության մարմինների հետ հաշվարկների հաշվանցումը և սոցիալական ապահովության մարմինների կողմից պարտավորությունների մարումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքերի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով դեբիտորական պարտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ կազմակերպության կողմից հաստատված ուղղությունների:

227 «Դեբիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում սոցիալական ապահովության մարմինների նկատմամբ ունեցած գերավճարի արտացոլում	525 «Պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով»

227 «Դեբիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Սոցիալական ապահովության մարմինների կողմից պարտավորությունների մարում	252 «Հաշվարկային հաշիվ»
2. Գերավճարի հաշվին սոցիալական ապահովության վճարների գծով պարտքերի մարում	525 «Պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով»

Հաշիվ 228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով»

228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» հաշիվը նախատեսված է առհաշիվ տրված գումարների գծով դեբիտորական պարտքերի առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է առհաշիվ տրված գումարների գծով դեբիտորական պարտքերը, իսկ կրեդիտում՝ հաշվետու անձանց կողմից ծախսված գումարները, ինչպես նաև այդ պարտքերի հետ վերադարձումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է առհաշիվ տրված գումարների գծով դեբիտորական պարտքերի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2281 «Առհաշիվ տրված գումարներ նյութեր ձեռք բերելու համար», 2282 «Առհաշիվ տրված գումարներ ապրանքներ ձեռք բերելու համար», 2283 «Առհաշիվ տրված գումարներ գործուղումների համար», 2284 «Այլ նպատակներով առհաշիվ տրված գումարներ»:

Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում յուրաքանչյուր աշխատողի գծով կրեդիտային մնացորդ առաջանալու դեպքում այն ձևակերպվում է որպես ընթացիկ կրեդիտորական պարտք:

Առհաշիվ տրված գումարների գծով դեբիտորական պարտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ յուրաքանչյուր աշխատողի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Առհաշիվ գումարների տրամադրում	251 «Դրամարկը» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»
2. Արտարժույթով արտահայտված դեբիտորական պարտքերի գծով (վերադարձման ենթակա մասով) փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

<p>3. Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում յուրաքանչյուր աշխատակցի՝ առհաշիվ գործառնությունների գծով կրեդիտային մնացորդի ձևակերպումը որպես ընթացիկ կրեդիտորական պարտք</p>	<p>528 «Պարտքեր աշխատակիցներին այլ գործառնությունների գծով»</p>
---	---

228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
<p>1. Ծախսված (օգտագործված) առհաշիվ գումարների արտացոլում ըստ ուղղությունների՝</p>	
<p>ա) ակտիվների ձեռք բերում</p>	<p>111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 211 «Նյութեր» 212«Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» 216 «Ապրանքներ» 256 «Դրամական փաստաթղթեր»</p>
<p>բ) ակտիվների ձեռք բերման (ստացման) հետ կապված ծախսումների արտացոլում</p>	<p>111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 115 «Հողամասեր» 116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» 119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ» 122 «Ներդրումային գույք» 131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» 141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում»</p>

	<p>142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում»</p> <p>143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>147 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»</p> <p>148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>211 «Նյութեր»</p> <p>212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ»</p> <p>216 «Ապրանքներ»</p> <p>231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>238 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»</p> <p>239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>414 «Չկրած տոկոսային ծախսեր երկարաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով»</p> <p>516 « Չկրած տոկոսային ծախսեր կարճաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով»</p>
գ) առհաշիվ տրված գումարների ծախսագրում	<p>712 «Իրացման ծախսեր</p> <p>713 «Վարչական ծախսեր»</p> <p>714 «Գործառնական այլ ծախսեր»</p> <p>811 «Հիմնական արտադրություն»</p> <p>812 «Օժանդակ արտադրություն»</p> <p>813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ»</p> <p>814 «Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ»</p> <p>821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ»</p> <p>822 «Սարքավորումների տեղակայման ծախսումներ»</p> <p>823 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ»</p> <p>824 «Ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումներ»</p> <p>825 «Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ»</p> <p>826 «Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների ստեղծման ծախսումներ»</p>
դ) առհաշիվ անձանց կողմից գնված ակտիվների (աշխատանքների, ծառայությունների) գծով փոխհատուցման ենթակա անուղղակի հարկերի արտացոլում	<p>226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր»</p> <p>261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»</p>
2. Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում յուրաքանչյուր աշխատակցի գծով կրեդիտային մնացորդի ձևակերպում	528 «Պարտքեր աշխատակիցներին այլ գործառնությունների գծով»
3. Արտարժույթով արտահայտված դեբիտորական պարտքերի գծով (վերադարձման ենթակա մասով) փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

4. Առհաշիվ տրված գումարների հետ վերադարձում	251 «Դրամարկո» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»
---	---

Հաշիվ 229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր»

229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր» հաշիվը նախատեսված է աշխատանքի վարձատրության և աշխատակիցների հետ այլ գործառնությունների գծով դեբիտորական պարտքերի, բողոքարկումների գծով դեբիտորական պարտքերի գծով դեբիտորական պարտքերի, ինչպես նաև այլ ընթացիկ դեբիտորական պարտքերի առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է վերը նշված գործառնություններից առաջացող դեբիտորական պարտքերի գումարը, իսկ կրեդիտում՝ այդ պարտքերի մարումը, դուրս գրումը (ապաճանաչումը): Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է կազմակերպության այլ ընթացիկ դեբիտորական պարտքերի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2291 «Դեբիտորական պարտքեր աշխատավարձի վճարման գծով», 2292 «Դեբիտորական պարտքեր աշխատակիցների հետ այլ գործառնությունների գծով», 2293 «Դեբիտորական պարտքեր բողոքարկումների գծով» :

Այլ դեբիտորական պարտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ յուրաքանչյուր աշխատողի, դեբիտորների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Աշխատակիցների՝ կազմակերպության ունեցած դեբիտորական պարտքերի արտացոլում (այն դեպքում, երբ կազմակերպությունը հատուցում է այլ առևտրային կազմակերպություններին իր աշխատակիցների ունեցած պարտքը)	251 «Դրամարկո» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 511 «Կարճաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»
2. Տրամադրված բնակարանային կոմունալ ծառայությունների դիմաց անձնակազմի դեբիտորական պարտքերի արտացոլում	251 «Դրամարկո» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
3. Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում յուրաքանչյուր աշխատողի աշխատավարձի գծով գերավճարի տեղափոխում	527 «Պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով»
4. Բողոքարկումների գծով դեբիտորական պարտքերի արտացոլում	521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
5. Ֆինանսական վարձակալության գծով երկարաժամկետ պարտքի ժամկետից շուտ մարման դեպքում ստացվելիք գումարների արտացոլում	146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»
6. Արտարժույթով արտահայտված դեբիտորական պարտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Աշխատակիցների գծով դեբիտորական պարտքերի մարում	
ա) աշխատավարձից պահումների միջոցով	527 «Պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով»
բ) աշխատակիցների մուծումների հաշվին	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ»
2. Բողոքարկումների գծով դեբիտորական պարտքերի մարում	521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
3. Արտարժույթով արտահայտված դեբիտորական պարտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»
4. Անհուսալի դեբիտորական պարտքերի դուրս գրում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

ԽՈՒՄԲ 23-24 «ԸՆԹԱՑԻԿ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐ»

23-24 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումներ» խումբն իր մեջ ներառում է հետևյալ առաջին կարգի (սինթետիկ) հաշիվները՝ 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ», 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ», 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր», 234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս», 235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր», 236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս», 237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս», 238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով», 239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» և 241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»:

Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների ճանաչման, չափման, ներկայացման, դասակարգման մոտեցումները նկարագրված են, մասնավորապես, «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» ՀՀՄՍ 1-ում, «Վարձակալություն» ՀՀՄՍ 17-ում և «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում:

Հաշիվ 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»

231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է այն ֆինանսական ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար, որոնք վերաչափվում են իրական արժեքով, և վերաչափումից օգուտներն ու կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այդպիսի ֆինանսական ակտիվները ներառում են առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվները, ինչպես նաև այն ֆինանսական ակտիվները, որոնք սկզբնական ճանաչման ժամանակ կազմակերպության կողմից նախորոշվում են որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»: Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների ճանաչումը, ապաճանաչումը և չափումը կարգավորվում է «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ով:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը, իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված, մարված ֆինանսական ակտիվների արժեքը, արժեքի նվազումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2311 «Առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվներ», 2312 «Սկզբնապես որպես «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» դասակարգված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ», 2313 «Սկզբնապես որպես «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» դասակարգված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ընթացիկ մաս»:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ֆինանսական ակտիվների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

**231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ**

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ձեռք բերում	224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ստացում մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Զվճարված կապիտալ»
3. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ստացում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
4. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճ	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»
5. Առևտրական նպատակներով պահվող ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների վերածվելը ֆինանսական ակտիվների՝ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ (իրական արժեքով վերաչափումից առաջացած դեբետային մնացորդի չափով)	517 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ»

6. Առևտրական նպատակներով պահվող ածանցյալ ֆինանսական ակտիվների վերաձվելը ֆինանսական պարտավորությունների՝ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ (իրական արժեքով վերաչափումից առաջացած կրեդիտային մնացորդի չափով)	517 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ»
7. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

**231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ**

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի դուրսգրում	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 722 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից ծախսեր»
2. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների մարում	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
3. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազում	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»
4. Առևտրական նպատակներով պահվող ածանցյալ գործիքների իրագործումը՝ այլ ֆինանսական ակտիվներ ձեռք բերելու (վաճառելու) նպատակով	141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
5. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը այլ ֆինանսական ակտիվների՝ հաշվեկշռային արժեքով	142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»

6. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»
---	--

Հաշիվ 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»

232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը, իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը, իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների ճանաչումը, ապաճանաչումը և չափումը կարգավորվում է «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ով:

232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2321 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ», 2322 «Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ընթացիկ մաս»:

Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ֆինանսական ակտիվների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված ուղղությունների:

232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ձեռք բերում	224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների (միջնորդավճարներ, բանկային ծառայությունների դիմաց վճար և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
3. Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ստացում մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
4. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ստացում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ»

	622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
5. Այլ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը որպես վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ՝ հաշվեկշռային արժեքով	144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»
6. Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ընթացիկ մասի տեղափոխում	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
7. Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճ	672 «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից օգուտներ»
8. Վաճառքի համար մատչելի իրական արժեքով վերաչափվող պարտքային արժեթղթերի գծով տոկոսային եկամուտների հաշվեգրում՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»
9. Վաճառքի համար մատչելի բաժնային գործիքների գծով ստացվելիք շահաբաժինների արտացոլում (շահաբաժինը ստանալու իրավունքի առաջացման ժամանակ)	627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»
10. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի դուրսգրում	722 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից ծախսեր» Կամ, որպես այլընտրանք, ստացված փողի կամ այլ ակտիվների կամ ստացվելիք դեբիտորական պարտքի հաշվառման հաշիվներ՝ 221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
2. Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը այլ ֆինանսական ակտիվների՝ հաշվեկշռային արժեքով	144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»
3. Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազում	772 «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից կորուստներ»

4. Վաճառքի համար մատչելի իրական արժեքով վերաչափվող պարտքային արժեթղթերի գծով հաշվեգրված տոկոսային եկամուտների մարում	251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
5. Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների կուտակված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) դուրս գրում	241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»
6. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

Հաշիվ 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»

233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը նախատեսված է մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի (տոկոսների և հիմնական գումարի գծով բոլոր ստացվելիք մուտքերի անվանական (չգեղջկված) արժեքը) առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված, մարված մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների հաշվեկշռային արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ներդրումների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների ձեռք բերում	224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների ստացում մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
3. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների ստացում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ»

	622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
4. Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճա-ժամկետ ներդրումների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի արտացոլում	238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
5. Այլ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումներ՝ հաշվեկշռային արժեքով	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
6. Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճա-ժամկետ ներդրումների գծով դուրս գրված անհուսալի պարտքերի հակադարձում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»
7. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով սրացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների մարում	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
2. Վաճառված (օտարված) մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների հաշվեկշռային արժեքի դուրսգրում	722 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից ծախսեր» Կամ, որպես այլընտրանք, ստացված փողի կամ այլ ակտիվների կամ ստացվելիք դեբիտորական պարտքի հաշվառման հաշիվներ՝ 221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
3. Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների վերադասակարգումը այլ ֆինանսական ակտիվների՝ հաշվեկշռային արժեքով	231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
4. Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդի դուրս գրում	238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
5. Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով կուտակված անհավաքագրելիության դուրս գրում	241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»
6. Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով անհուսալի պարտքերի դուրս գրում	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»

7. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»
---	--

Հաշիվ 234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»

234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» հաշիվը նախատեսված է մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի (տոկոսների և հիմնական գումարի գծով բոլոր ստացվելիք մուտքերի անվանական (չգեղջված) արժեքը) կարճաժամկետ մասի առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասը, իսկ կրեդիտում՝ մարված, օտարված մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի հաշվեկշռային արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ներդրումների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի տեղափոխում	144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»
2. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումներից ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի գծով դուրս գրված անհուսալի պարտքերի հակադարձում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»
3. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
	251 «Դրամարկը» 252 «Հաշվարկային հաշիվ»

1. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարա- ժամկետ ներդրումների կարճաժամկետ մասի մարում	253 «Արտարժույթային հաշիվ»
2. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամ- կետ ներդրումների օտարում՝ հաշվեկշռային արժեքով	722 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից ծախսեր» Կամ, որպես այլընտրանք, ստացված փողի կամ այլ ակտիվների կամ ստացվելիք դեբիտորական պարտքի հաշվառման հաշիվներ՝ 221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
3. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամ- կետ ներդրումներից ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդի դուրս գրում	238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
4. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկար- աժամկետ ներդրումներից ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի գծով կուտակված անհավաքագրելիության դուրս գրում	241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»
5. Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարա- ժամկետ ներդրումներից ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի գծով անհուսալի պարտքերի դուրս գրում	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավա- քագրելիությունից) կորուստներ»
6. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

Հաշիվ 235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»

235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը նախատեսված է տրամադրված կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի (տոկոսների և հիմնական գումարի գծով բոլոր ստացվելիք մուտքերի անվանական (չզեղչված) արժեքը) առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է տրամադրված կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերը, իսկ կրեդիտում՝ մարված, օտարված կարճաժամկետ փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է տրամադրված կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ փոխառուների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Կարճաժամկետ փոխառությունների տրամադրում	251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»

2. Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի արտացոլում	238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
3. Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով դուրս գրված անհուսալի պարտքերի հակադարձում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»
4. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Կարճաժամկետ փոխառությունների մարում	251 «Դրամարկը» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
2. Կարճաժամկետ փոխառությունների պահանջի իրավունքի զիջում	728 «Անհատույց տրված ակտիվների գծով ծախսեր»
3. Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդի դուրս գրում	238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
4. Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով կուտակված անհավաքագրելիության դուրս գրում	241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»
5. Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով անհուսալի պարտքերի դուրս գրում	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»
6. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

Հաշիվ 236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»

236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» հաշիվը նախատեսված է տրամադրված երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի (տոկոսների և հիմնական գումարի գծով բոլոր ստացվելիք մուտքերի անվանական (չզեղչված) արժեքը) կարճաժամկետ մասի առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է տրամադրված երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասը, իսկ կրեդիտում՝ մարված, օտարված երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի հաշվեկշռային արժեքը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է տրամադրված երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ փոխառությունների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

**236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»
հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ**

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի տեղափոխում	145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»
2. Երկարաժամկետ փոխառություններից ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի գծով դուրս գրված անհուսալի պարտքերի հակադարձում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»
3. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

**236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»
հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ**

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Երկարաժամկետ փոխառությունների կարճաժամկետ մասի մարում	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
2. Երկարաժամկետ փոխառությունների կարճաժամկետ մասի պահանջի իրավունքի զիջում	728 «Անհատույց տրված ակտիվների գծով ծախսեր»
3. Երկարաժամկետ փոխառություններից ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդի դուրս գրում	238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
4. Երկարաժամկետ փոխառություններից ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի գծով կուտակված անհավաքագրելիության դուրս գրում	241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»
5. Երկարաժամկետ փոխառություններից ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի գծով անհուսալի պարտքերի դուրս գրում	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»
6. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

Հաշիվ 237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»

237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» հաշիվը նախատեսված է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի (տոկոսների և հիմնական գումարի գծով բոլոր ստացվելիք մուտքերի անվանական (չզեղչված) արժեքը) կարճաժամկետ մասի առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասը, իսկ կրեդիտում՝ դրանց մարումը, դուրս գրումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ վարձակալների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի տեղափոխում	146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»
2. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասին վերաբերող դուրս գրված անհուսալի պարտքերի հակադարձում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»
3. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի մարում	251 «Դրամարկը» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
2. Ֆինանսական վարձակալության տրված ակտիվների հետ ընդունում	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ»
3. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասին վերաբերող չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդի դուրս գրում	238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»
4. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասին վերաբերող կուտակված անհավաքագրելիության դուրս գրում	241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»

5. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասին վերաբերող անհուսալի պարտքերի դուրս գրում	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»
6. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

Հաշիվ 238 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»

238 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» հաշիվը նախատեսված է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի (ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի և դրանց զեղչված արժեքի տարբերությունը) վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ընդ որում, չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի գումարը որոշելիս են գործարքի հետ կապված ծախսումները հանվում են:

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտը, իսկ դեբետում՝ գործարքի հետ կապված ծախսումները, ինչպես նաև չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի հաշվեգրումը եկամուտներին: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

238 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2381 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով», 2382 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների կարճաժամկետ մասի գծով», 2383 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ կարճաժամկետ փոխառությունների գծով», 2384 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ երկարաժամկետ փոխառությունների կարճաժամկետ մասի գծով», 2385 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ֆինանսական վարձակալության կարճաժամկետ մասի գծով»:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ փոխառումների, վարձակալների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

238 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի արտացոլում	233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»
2. Երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվներից ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի գծով չվաստակաձ ֆինանսական եկամտի վերադասակարգումը որպես կարճաժամկետ	147 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»

Ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամուտ	
---	--

238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորֆիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Գործարքի հետ կապված ծախսումների արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Չվաստակած ֆինանսական եկամտի հաշվեգրում եկամուտներին	627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»
3. Օտարված, մարված, վերադասակարգված ֆինանսական ակտիվների գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդի դուրս գրում	233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» 235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» 237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»

Հաշիվ 239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»

239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է ձեռք բերված (ստացված) որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը, իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճը, իսկ կրեդիտում՝ օտարված, իրագործված որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը, իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ հեջավորման գործիքների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ձեռք բերում	224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ « 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների (միջնորդավճարներ, բանկային ծառայությունների դիմաց վճար և այլն) արտացոլում	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
3. Այլ ակտիվների հետ փոխանակման կարգով որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների ստացում	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ»
4. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգում որպես ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ	148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
5. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական պարտավորությունների վերաձվելը ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ (իրական արժեքով վերաչափումից առաջացած դեբետային մնացորդի չափով)	518 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ»
6. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների վերաձվելը ընթացիկ ֆինանսական պարտավորությունների՝ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ (իրական արժեքով վերաչափումից առաջացած կրեդիտային մնացորդի չափով)	518 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ»
7. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճ՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում (դրամական հոսքերի արդյունավետ հեջում)	673 «Հեջավորման գործիքների՝ իրական արժեքով վերաչափումից օգուտներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում (իրական արժեքի հեջու, ինչպես նաև դրամական հոսքերի ոչ արդյունավետ հեջում)	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»
8. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Վաճառված (օտարված) որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի դուրսգրում	
ա) իրական արժեքով չափվողների	251 «Դրամարկը» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
բ) այլ հիմունքով չափվողների	722 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից ծախսեր»
2. Հեջավորման գործիքների մարում	251 «Դրամարկը» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
3. Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների՝ իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազում՝	
ա) երբ ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում (դրամական հոսքերի ոչ արդյունավետ հեջում)	773 «Հեջավորման գործիքների՝ իրական արժեքով վերաչափումից կորուստներ»
բ) երբ ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում (իրական արժեքի հեջում, ինչպես նաև դրամական հոսքերի ոչ արդյունավետ հեջում)	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»
4. Արտարժույթով արտահայտված մուտքերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

Հաշիվ 241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»

241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)» հաշիվը նախատեսված է ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկման (անհավաքագրելիության) վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման (անհավաքագրելիության) գումարների որոշման (գնահատման), դրանց ճանաչման կամ հակադարձման հաշվապահական հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ում

Հաշիվը պասիվային է, կարգավորող: Մասնավորապես, կրեդիտում արտացոլվում են ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների գծով ճանաչված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) գումարները, իսկ դեբետում՝ օտարված, մարված, վերադասակարգված ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների գծով կուտակված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) գումարների դուրս գրումը, ինչպես նաև նախկինում ճանաչված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) գումարների հակադարձումը: Հաշվի մնացորդը կրեդիտային է և իրենից ներկայացնում է կազմակերպությունում առկա ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների գծով կուտակված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն դասի ընդհանուր գումարում ներառվում է բացասական նշանով:

241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2412 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)», 2413 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ

ներդրումների անհավաքագրելիություն», 2414 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների կարճաժամկետ մասի անհավաքագրելիություն», 2415 «Կարճաժամկետ փոխառությունների անհավաքագրելիություն», 2416 «Երկարաժամկետ փոխառությունների կարճաժամկետ մասի անհավաքագրելիություն», 2417 «Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի անհավաքագրելիություն»:

Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկման (անհավաքագրելիության) վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)	726 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկումից (անհավաքագրելիությունից) կորուստներ»
2. Երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվներից ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մասի գծով արժեզրկման (անհավաքագրելիության) տեղափոխում	149 «Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)»

241 «Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկում (անհավաքագրելիություն)» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակություն	Հաշիվների կրեդիտ
1. Օտարված, մարված, վերադասակարգված ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների կուտակված արժեզրկման (անհավաքագրելիության) դուրսգրում	232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» 235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» 237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»
2. Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումների արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձում	626 «Ոչ գործառնական ֆինանսական գործիքների վերաչափումից և արժեզրկման (անհավաքագրելիության) հակադարձումից օգուտներ»

ԽՈՒՄԲ 25 «ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ»

25 «Դրամական միջոցներ» խումբն իր մեջ ներառում է հետևյալ առաջին կարգի (սինթետիկ) հաշիվները՝ 251 «Դրամարկղ», 252 «Հաշվարկային հաշիվ», 253 «Արտարժուպային հաշիվ», 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում», 255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին», 256 «Դրամական փաստաթղթեր»:

Այս խմբի հաշիվներում հաշվառումը վարվում է դրամաշրջանառությունը կարգավորող օրենսդրությանը համապատասխան:

Հաշիվ 251 «Դրամարկղ»

251 «Դրամարկղ» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպությունների դրամարկղերում ազգային արժույթով և արտարժույթով դրամական միջոցների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է կազմակերպության դրամարկղ մուտք եղած դրամական միջոցները, իսկ կրեդիտում՝ դրամարկղից ելք եղած դրամական միջոցները: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է դրամարկղում առկա դրամական միջոցների գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

251 «Դրամարկղ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2511 «Ազգային արժույթի դրամարկղ», 2512 «Արտարժույթի դրամարկղ», 2513 «Սառեցված գումարներ դրամարկղում»:

Դրամարկղի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ արժույթների, դրամարկղերի գտնվելու վայրերի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

251 «Դրամարկղ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Դրամական միջոցների մուտքագրում դրամարկղ՝	
ա) բանկային հաշիվներից	252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»
բ) դեբիտորական պարտքերի մարումից	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով» 228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր»
գ) ակտիվների (ծառայությունների, աշխատանքների) վաճառքներից՝ առանց դեբիտորական պարտքի ձևավորման.	
- վաճառքի գներով (առանց անուղղակի հարկերի)	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 615 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 632 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից եկամուտներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
դ) այլ եկամուտներից (գործառնական վարձակալություն, նյութական վնասի փոխհատուցում, տույժեր, տուգանքներ և այլն)՝ առանց դեբիտորական պարտքի ձևավորման.	

- առանց անուղղակի հարկերի	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
ե) կանխավճարների ստացումից	523 «Ստացված կանխավճարներ»
զ) տրված կանխավճարների հետ վերադարձումից	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ»
է) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
ը) տեղաբաշխված բաժնետոմսերի վաճառքի գնի և անվանական արժեքի դրական տարբերությունից (էմիսիոն եկամուտ)	314 «Էմիսիոն եկամուտ»
թ) որպես սեփական կապիտալի գործիք դասակարգված ածանցյալ գործիքների տեղաբաշխումից (ներառյալ՝ թողարկված բաղադրյալ գործիքների՝ սեփական կապիտալի բաղադրիչներից)	352 «Որպես սեփական կապիտալի գործիքներ դասակարգված ածանցյալ գործիքներ»
ժ) ներդրումների մարումից	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» 235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» 237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» 239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»
ժա) փոխառություններից	412 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 513 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»
ժբ) վարկերի ստացումից	411 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 511 «Կարճաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»

ժգ) հետ գնված բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) վաճառքից	313 «Հետ գնված կապիտալ» 314 «Էմիսիոն եկամուտ»
ժդ) որպես պետական շնորհ ստացումից	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ» 541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
ժե) դուրս գրված դեբիտորական պարտքերի մարումից՝	
- առանց անուղղակի հարկերի	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
ժզ) գույքագրմամբ հայտնաբերված ավելցուկից	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
ժէ) ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցների ստացումից	255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին»
ժը) իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների, ներդրումային գույքի կամ կենսաբանական ակտիվների վաճառքից	
- առանց անուղղակի հարկերի	116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 122 «Ներդրումային գույք» 212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
ժթ) անհատույց ստացումից	628 «Շնորհներից և անհատույց ստացումներից եկամուտներ»
2. Արտարժույթով դրամական միջոցների փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

251 «Դրամարկղ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Դրամական միջոցների մուտքագրումը բանկային հաշիվներ	252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»
2. Կրեդիտորական պարտքերի մարում՝	
ա) աշխատակիցներին	527 «Պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով»
բ) գնումների գծով	521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»

<p>գ) բանկային վարկերի, փոխառությունների և ֆինանսական վարձակալության գծով</p>	<p>411 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 412 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 413 «Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 511 «Կարճաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 512 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս» 513 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 514 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս» 515 «Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս» 727 «Ֆինանսական ծախսեր»</p>
<p>դ) այլ գործառնությունների գծով</p>	<p>517 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ» 518 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ» 524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով» 525 «Պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»</p>
<p>3. Գնորդների կողմից հետ վերադարձված արտադրանքի, ապրանքների դիմաց վճարում</p>	<p>612 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների հետ վերադարձումից հասույթի ճշգրտում»</p>
<p>4. Ակտիվների և ծառայությունների (աշխատանքների) ձեռք բերման նպատակով կանխավճարների տրամադրում</p>	<p>152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ»</p>
<p>5. Ստացված կանխավճարների հետ վերադարձում</p>	<p>523 «Ստացված կանխավճարներ»</p>
<p>6. Աշխատավարձի գծով կանխավճարների, առհաշիվ գումարների, փոխառությունների տրամադրում աշխատակիցներին</p>	<p>228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր» 527 «Պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով»</p>
<p>7. Շահաբաժինների վճարում մասնակիցներին (բաժնետերերին)</p>	<p>529 «Պարտքեր շահաբաժինների գծով</p>
<p>8. Փոխառությունների տրամադրում</p>	<p>145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»</p>
<p>9. Ձեռք բերված ակտիվների, ստացված ծառայությունների, ինչպես նաև դրանց ձեռք բերման (ստացման) հետ կապված ծախսումների վճարում՝</p>	

<p>- առանց ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի</p>	<p>111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 115 «Հողամասեր» 116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» 119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ» 122 «Ներդրումային գույք» 131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» 141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 147 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» 148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 211 «Նյութեր» 212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» 216 «Ապրանքներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 238 «Չվաստակաձ ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» 239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 256 «Դրամական փաստաթղթեր» 414 «Չկրած տոկոսային ծախսեր երկարաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով» 415 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ» 516 «Չկրած տոկոսային ծախսեր կարճաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով» 543 «Ընթացիկ պահուստներ»</p>
<p>- անուղղակի հարկեր (ԱԱՀ, ակցիզային հարկ)</p>	<p>226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր» 261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»</p>
<p>10. Բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) հետ գնում</p>	<p>313 «Հետ գնված կապիտալ»</p>
<p>11. Դրամարկղից վճարում այն ծառայությունների համար, որոնք վերագրված են ծախսերին և ծախսումներին</p>	
<p>- առանց ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի</p>	<p>712 «Իրացման ծախսեր» 713 «Վարչական ծախսեր» 714 «Գործառնական այլ ծախսեր» 721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր» 811 «Հիմնական արտադրություն»</p>

	812 «Օժանդակ արտադրություն» 813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ» 814 «Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ» 821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ» 822 «Սարքավորումների տեղակայման ծախսումներ» 823 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ» 824 «Ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումներ» 825 «Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ» 826 «Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների ստեղծման ծախսումներ»
- անուղղակի հարկեր (ԱԱՀ, ակցիզային հարկ)	226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր» 261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»
12. Սահմանված հատուցումների պլաններին մասհանումներ	153 «Սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվներ»
13. Կազմակերպության հաշվարկային կամ այլ հաշիվներ մուտքագրելու համար (սակայն դեռևս չմուտքագրված) բանկերի, փոստային բաժանմունքների դրամարկղեր կամ խնայդրամարկղեր մուտքագրված դրամական միջոցներ	255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին»
14. Դրամական միջոցների անհատույց տրամադրում	728 «Անհատույց տրված ակտիվների գծով ծախսեր»
15. Որպես պետական շնորհ ստացված դրամական միջոցների հետ վերադարձ	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ» 541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
16. Գույքագրմամբ հայտնաբերված պակասորդի արտացոլում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
17. Արտարժույթով դրամական միջոցների փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»
18. Արտարժույթի փոխանակման հետ կապված ծախսեր (փոխանակման փոխարժեքի և հաշվարկային փոխարժեքի տարբերությունից)	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

Հաշիվ 252 «Հաշվարկային հաշիվ»

252 «Հաշվարկային հաշիվ» հաշիվը նախատեսված է բանկում՝ կազմակերպության հաշվարկային հաշվում ազգային արժույթով դրամական միջոցների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է հաշվարկային հաշիվ մուտք եղած դրամական միջոցները, իսկ կրեդիտում՝ ելք եղած դրամական միջոցները: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է հաշվարկային հաշվում առկա դրամական միջոցների գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

252 «Հաշվարկային հաշիվ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2521 «Հաշվարկային հաշիվ», 2522 «Սառեցված գումարներ հաշվարկային հաշվում»:

վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ բանկերի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

252 «Հաշվարկային հաշիվ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
Դրամական միջոցների մուտքագրում հաշվարկային հաշիվ՝	
ա) դրամարկղից և այլ հաշիվներից	251 «Դրամարկղ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»
բ) դեբիտորական պարտքերի մարումից	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով» 228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր»
գ) ակտիվների (ծառայությունների, աշխատանքների) վաճառքներից՝ առանց դեբիտորական պարտքի ձևավորման.	
- վաճառքի գներով (առանց անուղղակի հարկերի)	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 615 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 631 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ՝ ընդհատված գործունեությունից» 632 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից եկամուտներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
դ) այլ եկամուտներից (գործառնական վարձակալություն, նյութական վնասի փոխհատուցում, տույժեր, տուգանքներ և այլն)՝ առանց դեբիտորական պարտքի ձևավորման.	
- առանց անուղղակի հարկերի	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
ե) բյուջեից գերավճարի մարումից	225 «Դեբիտորական պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
զ) սոցիալական ապահովության մարմինների կողմից գերավճարի մարումից	227 «Դեբիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով»
է) կանխավճարների ստացումից	523 «Ստացված կանխավճարներ»

ը) տրված կանխավճարների հետ վերադարձումից	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ»
թ) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
ժ) տեղաբաշխված բաժնետոմսերի վաճառքի գնի և անվանական արժեքի դրական տարբերությունից (էմիսիոն եկամուտ)	314 «Էմիսիոն եկամուտ»
ժա) որպես սեփական կապիտալի գործիք դասակարգված ածանցյալ գործիքների տեղաբաշխումից (ներառյալ՝ թողարկված բաղադրյալ գործիքների՝ սեփական կապիտալի բաղադրիչներից)	352 «Որպես սեփական կապիտալի գործիքներ դասակարգված ածանցյալ գործիքներ»
ժբ) ներդրումների մարումից	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» 235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» 237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս» 239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»
ժգ) փոխառություններից	412 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 513 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»
ժդ) վարկերի ստացումից	411 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 511 «Կարճաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»
ժե) հետ գնված բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) վաճառքից	313 «Հետ գնված կապիտալ» 314 «Էմիսիոն եկամուտ»

ժգ) որպես պետական շնորհ ստացումից	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ» 541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
ժէ) դուրս գրված դեբիտորական պարտքերի մարումից	
- առանց անուղղակի հարկերի	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
ժը) ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցների ստացումից	255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին»
ժթ) իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների, ներդրումային գույքի կամ կենսաբանական ակտիվների վաճառքից	
- առանց անուղղակի հարկերի	116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 122 «Ներդրումային գույք» 212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
ի) անհատույց ստացումից	628 «Շնորհներից և անհատույց ստացումներից եկամուտներ»

252 «Հաշվարկային հաշիվ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Դրամական միջոցների մուտքագրումը դրամարկղ և այլ հաշիվներ	251 «Դրամարկղ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»
2. Կրեդիտորական պարտքերի մարում՝	
ա) գնումների գծով	521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
բ) բյուջեի գծով	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
գ) սոցիալական ապահովության գծով	525 «Պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովության գծով»
դ) բանկային վարկերի, փոխառությունների և ֆինանսական վարձակալության գծով	411 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 412 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 413 «Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 511 «Կարճաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 512 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս» 513 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 514 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք

	<p>համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս» 515 «Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս» 727 «Ֆինանսական ծախսեր»</p>
գ) այլ պարտավորությունների գծով	<p>517 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ» 518 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»</p>
3. Գնորդների կողմից հետ վերադարձված արտադրանքի, ապրանքների դիմաց վճարում	612 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների հետ վերադարձումից հասույթի ճշգրտում»
4. Ակտիվների ձեռք բերման նպատակով կանխավճարների տրամադրում	<p>152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ»</p>
5. Ստացված կանխավճարների հետ վերադարձում	523 «Ստացված կանխավճարներ»
6. Առհաշիվ տրված գումարներ	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարներ»
7. Աշխատավարձ և աշխատակիցներին տրամադրված փոխառություններ	<p>229 «Այլ դեբիտորական պարտքեր» 527 «Պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով»</p>
8. Շահաբաժինների վճարում մասնակիցներին (բաժնետերերին)	529 «Պարտքեր շահաբաժինների գծով»
9. Բյուջե վճարված կանխավճարներ	225 «Դեբիտորական պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
10. Փոխառությունների տրամադրում	<p>145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»</p>
11. Ձեռք բերված ակտիվների, ստացված ծառայությունների, ինչպես նաև դրանց ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների վճարում՝	
– առանց ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի	<p>111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 115 «Հողամասեր» 116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» 119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ» 122 «Ներդրումային գույք» 131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» 141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 147 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»</p>

	<p>148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>211 «Նյութեր»</p> <p>212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ»</p> <p>216 «Ապրանքներ»</p> <p>231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»</p> <p>238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»</p> <p>239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>256 «Դրամական փաստաթղթեր»</p> <p>257 «Դրամական միջոցների համարժեքներ»</p> <p>414 «Չկրած տոկոսային ծախսեր երկարաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով»</p> <p>415 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ»</p> <p>516 «Չկրած տոկոսային ծախսեր կարճաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով»</p> <p>543 «Ընթացիկ պահուստներ»</p>
- անուղղակի հարկեր (ԱԱՀ, ակցիզային հարկ)	<p>226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր»</p> <p>261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»</p>
12. Բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) հետ գնում	313 «Հետ գնված կապիտալ»
13. Հաշվարկային հաշվից վճարում այն ծառայությունների համար, որոնք վերագրված են ծախսերին և ծախսումներին	
- առանց ԱԱՀ-ի	<p>712 «Իրացման ծախսեր»</p> <p>713 «Վարչական ծախսեր»</p> <p>714 «Գործառնական այլ ծախսեր»</p> <p>721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր»</p> <p>722 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից ծախսեր»</p> <p>811 «Հիմնական արտադրություն»</p> <p>812 «Օժանդակ արտադրություն»</p> <p>813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ»</p> <p>814 «Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ»</p> <p>821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ»</p> <p>822 «Սարքավորումների տեղակայման ծախսումներ»</p> <p>823 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ»</p> <p>824 «Ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումներ»</p> <p>825 «Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ»</p> <p>826 «Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների ստեղծման ծախսումներ»</p>
- ԱԱՀ	<p>226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր»</p> <p>261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»</p>

14. Սահմանված հատուցումների պլաններին մասհանումներ	153 «Սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվներ»
15. Դրամական միջոցների անհատույց տրամադրում	728 «Անհատույց տրված ակտիվների գծով ծախսեր»
16. Պետական շնորհների վերադարձում՝	
- չմարված (դեռևս եկամուտ չճանաչված) մասը	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ» 541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
- չմարված (դեռևս եկամուտ չճանաչված) մնացորդը գերազանցող գումարով	729 «Այլ ծախսեր»
17. Արտարժույթի փոխանակման հետ կապված ծախսեր (փոխանակման փոխարժեքի և հաշվարկային (միջին) փոխարժեքի տարբերությունից)	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

Հաշիվ 253 «Արտարժույթային հաշիվ»

253 «Արտարժույթային հաշիվ» հաշիվը նախատեսված է Հայաստանի Հանրապետության և արտերկրի բանկերում կազմակերպության արտարժույթային հաշիվներում դրամական միջոցների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Արտարժույթով գործարքների կատարման և փոխարժեքային տարբերությունների արտացոլման հաշվապահական հաշվառման մոտեցումները նկարագրված են «Արտարժույթի փոխանակման փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքները» ՀՀՄՍ 21-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, դեբետում արտացոլվում է արտարժույթային հաշիվ մուտք եղած դրամական միջոցները, փոխարժեքային օգուտները, իսկ կրեդիտում՝ ելք եղած դրամական միջոցները, փոխարժեքային կորուստները: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է արտարժույթային հաշվում առկա դրամական միջոցների գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

253 «Արտարժույթային հաշիվ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2531 «Արտարժույթային հաշիվ երկրի ներսում», 2532 «Արտարժույթային հաշիվ արտերկրում», 2533 «Սառեցված գումարներ արտարժույթային հաշվում»:

Արտարժույթային հաշվի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ բանկերի, արտարժույթների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

253 «Արտարժույթային հաշիվ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Դրամական միջոցների մուտքագրում արտարժույթային հաշիվ՝	
ա) դրամարկղից և այլ հաշիվներից	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»
բ) դեբիտորական պարտքերի մարումից	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով»
գ) ակտիվների (ծառայությունների, աշխատանքների) վաճառքներից՝ առանց դեբիտորական պարտքի ձևավորման.	

- վաճառքի գներով (առանց անուղղակի հարկերի)	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ» 614 «Գործառնական այլ եկամուտներ» 615 «Գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտ» 621 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 622 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից եկամուտներ» 631 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ՝ ընդհատված գործունեությունից» 632 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների օտարումից և (կամ) վերաչափումից եկամուտներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
դ) այլ եկամուտներից (գործառնական վարձակալություն, նյութական վնասի փոխհատուցում, տույժեր, տուգանքներ և այլն)՝ առանց դեբիտորական պարտքի ձևավորման.	
- առանց անուղղակի հարկերի	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
- անուղղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
ե) կանխավճարների ստացումից	523 «Ստացված կանխավճարներ»
զ) տրված կանխավճարների հետ վերադարձումից	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ»
է) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Զվճարված կապիտալ»
ը) տեղաբաշխված բաժնետոմսերի վաճառքի գնի և անվանական արժեքի դրական տարբերությունից (էմիսիոն եկամուտ)	314 «Էմիսիոն եկամուտ»
թ) որպես սեփական կապիտալի գործիք դասակարգված ածանցյալ գործիքների տեղաբաշխումից (ներառյալ՝ թողարկված բաղադրյալ գործիքների՝ սեփական կապիտալի բաղադրիչներից)	352 «Որպես սեփական կապիտալի գործիքներ դասակարգված ածանցյալ գործիքներ»
ժ) ներդրումների մարումից	143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 146 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»

	<p>234 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»</p> <p>235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»</p> <p>236 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»</p> <p>237 «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք համախառն մուտքերի կարճաժամկետ մաս»</p> <p>239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>627 «Ֆինանսական ներդրումներից եկամուտներ»</p>
ժա) փոխառություններից	<p>412 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»</p> <p>513 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»</p>
ժբ) վարկերի ստացումից	<p>411 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»</p> <p>511 «Կարճաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»</p>
ժգ) հետ գնված բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) վաճառքից	<p>313 «Հետ գնված կապիտալ»</p> <p>314 «Էմիսիոն եկամուտ»</p>
ժդ) որպես պետական շնորհի ստացումից	<p>421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ»</p> <p>541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»</p>
ժե) դուրս գրված դեբիտորական պարտքերի մարումից	
- առանց անուղակի հարկերի	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»
- անուղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
ժզ) ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցների ստացումից	255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին»
ժէ) իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների, ներդրումային գույքի կամ կենսաբանական ակտիվների վաճառքից	
- առանց անուղակի հարկերի	<p>116 «Կենսաբանական ակտիվներ»</p> <p>122 «Ներդրումային գույք»</p> <p>212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ»</p> <p>231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p>
- անուղակի հարկեր	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»
2. Առևտրական նպատակներով պահվող ածանցյալ գործիքների իրագործումը՝ արտարժույթ ձեռք բերելու նպատակով	231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»

3. Փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»
--	--

253 «Արդարժության հաշիվ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Դրամական միջոցների մուտքագրումը դրամարկղ և այլ հաշիվներ	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»
2. Կրեդիտորական պարտքերի մարում՝	
ա) գնումների գծով	521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
բ) բանկի վարկերի, փոխառությունների և ֆինանսական վարձակալության գծով	411 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 412 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 413 «Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 511 «Կարճաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 512 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս» 513 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 514 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս» 515 «Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս» 727 «Ֆինանսական ծախսեր»
գ) այլ պարտավորությունների գծով	517 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ» 518 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»
3. Գնորդների կողմից հետ վերադարձված արտադրանքի, ապրանքների դիմաց վճարում	612 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների հետ վերադարձումից հասույթի ճշգրտում»
4. Ակտիվների ձեռք բերման նպատակով կանխավճարների տրամադրում	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ»
5. Առհաշիվ տրված գումարներ	228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով»
6. Ստացված կանխավճարների հետ վերադարձում	523 «Ստացված կանխավճարներ»
7. Շահաբաժինների վճարում մասնակիցներին (բաժնետերերին)	529 «Պարտքեր շահաբաժինների գծով»

8. Փոխառությունների տրամադրում	145 «Երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 235 «Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»
9. Ձեռք բերված ակտիվների, ստացված ծառայությունների, ինչպես նաև դրանց ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների վճարում՝	
- առանց ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի	111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 115 «Հողամասեր» 116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» 119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ» 122 «Ներդրումային գույք» 131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» 141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 147 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» 148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 211 «Նյութեր» 212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» 216 «Ապրանքներ» 231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 414 «Չկրած տոկոսային ծախսեր երկարաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով» 415 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ» 516 «Չկրած տոկոսային ծախսեր կարճաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով» 543 «Ընթացիկ պահուստներ»
- անուղղակի հարկեր (ԱԱՀ, ակցիզային հարկ)	226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր» 261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»
10. Բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) հետ գնում	313 «Հետ գնված կապիտալ»

11. Արտարժույթային հաշվից վճարում այն ծառայությունների համար, որոնք վերագրված են ծախսերին և ծախսումներին	
- առանց ԱԱՀ-ի	712 «Իրացման ծախսեր» 713 «Վարչական ծախսեր» 714 «Գործառնական այլ ծախսեր» 721 «Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից ծախսեր» 722 «Ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների օտարումից ծախսեր» 811 «Հիմնական արտադրություն» 812 «Օժանդակ արտադրություն» 813 «Անուղղակի արտադրական ծախսումներ» 814 «Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ» 821 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումներ» 822 «Սարքավորումների տեղակայման ծախսումներ» 823 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ» 824 «Ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումներ»
	825 «Ոչ նյութական ակտիվների վրա կապիտալացվող հետագա ծախսումներ» 826 «Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների ստեղծման ծախսումներ»
- ԱԱՀ	226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր»
12. Սահմանված հատուցումների պլաններին մասհանումներ	153 «Սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվներ»
13. Դրամական միջոցների անհատույց տրամադրում	728 «Անհատույց տրված ակտիվների գծով ծախսեր»
14. Պետական շնորհների վերադարձում	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ» 541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
15. Փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»
16. Արտարժույթի փոխանակման հետ կապված ծախսերի արտացոլում (փոխանակման փոխարժեքի և հաշվարկային (միջին) փոխարժեքի տարբերությունից)	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

Հաշիվ 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում»

254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» հաշիվը նախատեսված է Հայաստանի Հանրապետության և արտերկրի բանկերում՝ կազմակերպության ակրեդիտիվներում, չեկային (վճարագիր) գրքույկներում և այլ հաշիվներում ազգային արժույթով և արտարժույթով դրամական միջոցների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում են մուտք եղած դրամական միջոցները, իսկ կրեդիտում՝ ելք եղած դրամական միջոցները: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է այլ հաշիվներում առկա դրամական միջոցների գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2541 «Ակրեդիտիվներ», 2542 «Չեկային գրքույկներ», 2543 «Այլ հաշիվներ բանկերում»: Այս հաշվի վերլուծական

հաշվառումը տարվում է ըստ բանկերի, արժույթների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Դրամական միջոցների մուտքագրում բանկային այլ հաշիվներ	
ա) դրամարկղից, հաշվարկային և արտարժույթային հաշիվներից (ակրեդիտիվներ, չեկային գրքույկներ, ապառիկ (կրեդիտային) և մագնիսային քարտեր և այլն)	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
բ) դեբիտորական պարտքերի մարումից	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով»
գ) վարկերի ստացումից	411 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ» 511 «Կարճաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»
դ) մասնակիցներից (բաժնետերերից)՝ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	311 «Կանոնադրական կապիտալ» 312 «Չվճարված կապիտալ»
ե) տեղաբաշխված բաժնետոմսերի վաճառքի գնի և անվանական արժեքի դրական տարբերության արտացոլում	314 «Էմիսիոն եկամուտ»
զ) հետ գնված բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) վաճառքից	313 «Հետ գնված կապիտալ» 314 «Էմիսիոն եկամուտ»
է) որպես պետական շնորհ ստացումից	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ» 541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
2. Արտարժույթային միջոցների գծով փոխարժեքային տարբերություններից օգուտի արտացոլում	625 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ»

254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Դրամական միջոցների մուտքագրումը դրամարկղ, հաշվարկային և արտարժույթային հաշիվներ	251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»
2. Կրեդիտորական պարտքերի մարում՝	
ա) գնումների գծով	521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»

բ) բանկային վարկերի գծով	<p>411 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»</p> <p>511 «Կարճաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ»</p> <p>512 «Երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մաս»</p>
3. Ձեռք բերված ակտիվների, ստացված ծառայությունների, ինչպես նաև դրանց ձեռք բերման հետ կապված ծախսումների վճարում՝	
- առանց ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի	<p>111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ»</p> <p>115 «Հողամասեր»</p> <p>116 «Կենսաբանական ակտիվներ»</p> <p>118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ»</p> <p>119 «Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցներ»</p> <p>122 «Ներդրումային գույք»</p> <p>131 «Ոչ նյութական ակտիվներ»</p> <p>141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում»</p> <p>142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում»</p> <p>143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»</p> <p>147 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»</p> <p>148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>211 «Նյութեր»</p> <p>212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ»</p> <p>216 «Ապրանքներ»</p> <p>231 «Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>232 «Վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p>
	<p>233 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող կարճաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր»</p> <p>238 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով»</p> <p>239 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ»</p> <p>414 «Չկրած տոկոսային ծախսեր երկարաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով»</p> <p>415 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական պարտավորություններ»</p> <p>516 «Չկրած տոկոսային ծախսեր կարճաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով»</p> <p>543 «Ընթացիկ պահուստներ»</p>
- անուղղակի հարկեր (ԱԱՀ , ակցիզային հարկ)	<p>226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր»</p> <p>261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»</p>

4. Որպես պետական շնորհ ստացված դրամական միջոցների հետ վերադարձ	421 «Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ» 541 «Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ»
5. Սահմանված հատուցումների պլաններին մասհանումներ	153 «Սահմանված հատուցումների պլանների ակտիվներ»
6. Արտարժույթային միջոցների գծով փոխարժեքային տարբերություններից կորստի արտացոլում	725 «Արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ»

Հաշիվ 255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին»

255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին» հաշիվը նախատեսված է ճանապարհին գտնվող ազգային արժույթով և արտարժույթով դրամական միջոցների, այսինքն՝ կազմակերպության հաշվարկային կամ այլ հաշիվներ մուտքագրելու համար (սակայն դեռևս չմուտքագրված) խնայողական բանկ, փոստային բաժանմունքներ մուտքագրված դրամական միջոցների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում են ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցները, իսկ կրեդիտում՝ համապատասխան հաշիվներ մուտք եղած դրամական միջոցները: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցների գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Այս հաշվի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ արժույթի տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
Ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցների արտացոլում	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով» 222 «Դեբիտորական պարտքեր այլ եկամուտների գծով» 228 «Դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» 251 «Դրամարկդ» 611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ»

255 «Դրամական միջոցներ ճանապարհին» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
Ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցների մուտքագրումը հաշվարկային և արտարժույթային հաշիվներին	252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ»

Հաշիվ 256 «Դրամական փաստաթղթեր»

256 «Դրամական փաստաթղթեր» հաշիվը նախատեսված է կազմակերպության դրամարկդում գտնվող դրամական փաստաթղթերի (փոստային նամականիշեր, վճարված տրանսպորտային տոմսեր, հանգստյան տների և առողջարանների ուղեգրեր և այլն) առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում են մուտք եղած դրամական փաստաթղթերը, իսկ կրեդիտում՝ դրանց ելքագրումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է դրամական փաստաթղթերի գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Դրամական փաստաթղթերի վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ փաստաթղթերի տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

256 «Դրամական փաստաթղթեր» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Դրամական փաստաթղթերի ձեռք բերում	228 «Դեբիտորական պարտքեր անձնակազմի հետ» 251 «Դրամարկդ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժութային հաշիվ» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»
2. Գույքագրմամբ հայտնաբերված դրամական փաստաթղթերի ավելցուկի մուտքագրում	614 «Գործառնական այլ եկամուտներ»

256 «Դրամական փաստաթղթեր» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Դրամական փաստաթղթերի օգտագործում	713 «Վարչական ծախսեր» 714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
2. Գույքագրմամբ հայտնաբերված դրամական փաստաթղթերի պակասորդի արտացոլում	714 «Գործառնական այլ ծախսեր»

ԽՈՒՄԲ 26 «ԱՅԼ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԿՏԻՎՆԵՐ»

26 «Այլ ընթացիկ ակտիվներ» խումբն իր մեջ ներառում է 261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով», 262 «Պատվիրատուներից ստացվելիք համախառն գումարներ կառուցման պայմանագրերի գծով», 263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ» հաշիվները:

Հաշիվ 261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով»

261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով» հաշիվը նախատեսված է հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա այն անուղղակի հարկերի գծով ընթացիկ ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար, որոնց հաշվանցման (փոխհատուցման) պահը հետաձգված է:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում են անուղղակի հարկերի գծով առաջացած ընթացիկ ակտիվների գումարը, իսկ կրեդիտում՝ դրանց դուրս գրումը, երբ հաշվանցման իրավունքը վրա է հասնում կամ էլ վերանում է: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով ընթացիկ ակտիվների գումարը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով ընթացիկ ակտիվների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ առաջացման, դուրս գրման ժամկետների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Ձեռք բերված (ստացված) ակտիվների, ծառայությունների, աշխատանքների գծով հարկային հաշիվներում առկա և հաշվանցվող (փոխհատուցվող) ԱԱՀ-ի գումարների արտացոլում, մասնավորապես, երբ ձեռք բերման (ստացման) և հաշվանցման (փոխհատուցման) պահերը չեն համընկնում	152 «Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ձեռք բերելու համար» 224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» 251 «Դրամարկղ» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» 531 «Այլ ընթացիկ պարտավորություններ»
2. Ձեռք բերված (ստացված) ակտիվների, ծառայությունների, աշխատանքների գծով հաշվանցվող (փոխհատուցվող) ակցիզային հարկի գումարների արտացոլում, երբ ձեռք բերման (ստացման) և հաշվանցման (փոխհատուցման) պահերը չեն համընկնում	224 «Տրված ընթացիկ կանխավճարներ» 251 «Դրամարկղ» 252 «Հաշվարկային հաշիվ» 253 «Արտարժույթային հաշիվ» 254 «Այլ հաշիվներ բանկերում» 521 «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»

261 «Ընթացիկ ակտիվներ հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Հաշվանցումն հետաձգված ԱԱՀ-ի գծով հաշվանցման իրավունքի ձեռք բերում	226 «Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր»
2. Հաշվանցումն հետաձգված անուղղակի հարկերի գծով ընթացիկ ակտիվների դուրս գրում՝ հաշվանցման իրավունքը կորցնելիս	712 «Իրացման ծախսեր» 713 «Վարչական ծախսեր» 714 «Գործառնական այլ ծախսեր»
3. Ակցիզային հարկի գծով ընթացիկ ակտիվների դուրս գրում	524 «Պարտքեր հարկերի և այլ պարտադիր վճարների գծով»

Հաշիվ 262 «Պատվիրատուներից ստացվելիք համախառն գումարներ կառուցման պայմանագրերի գծով»

262 «Պատվիրատուներից ստացվելիք համախառն գումարներ կառուցման պայմանագրերի գծով» հաշիվը նախատեսված է կապալառուների մոտ, «Կառուցման պայմանագրեր» ՀՀՄՍ 11-ին համապատասխան, ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես ակտիվ ճանաչման ենթակա «Պատվիրատուներից ստացվելիք համախառն գումարների» վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Պայմանագրի աշխատանքների դիմաց պատվիրատուից ստացվելիք համախառն գումարն իրենից ներկայացնում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, կուտակային հիմունքով, կրած (կատարված) ծախսումներ, գումարած՝ ճանաչված շահույթներ, հանած՝ ճանաչված վնասներ և հանած՝ միջանկյալ հաշիվների գումարը, երբ զուտ հանրագումարը դրական թիվ է:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում է պայմանագրերի գծով ճանաչված այն հասույթի գումարը, որի գծով հաշիվ (հաշիվ ապրանքագիր) ներկայացված չէ, իսկ կրեդիտում՝ այդ գումարների դասակարգումը դեբիտորական պարտքերին (ստացված կանխավճարների մարումների)՝ արդեն ճանաչված հասույթների գծով հաշիվ (հաշիվ ապրանքագիր) ներկայացնելիս մարումները: Այս հաշիվ մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է պայմանագրային աշխատանքների գծով պատվիրատուներից ստացվելիք համախառն գումարները (որպես ակտիվ) հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Կառուցման պայմանագրերի գծով պատվիրատուներից ստացվելիք համախառն գումարների վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ պայմանագրերի և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

262 «Պատվիրատուներից ստացվելիք համախառն գումարներ կառուցման պայմանագրերի գծով» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
1. Կառուցման պայմանագրերի ներքո կատարված աշխատանքների գծով ճանաչված հասույթ՝ ներկայացված հաշիվների (հաշիվ ապրանքագրերի) գումարը գերազանցող չափով	611 «Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ»
2. Կառուցման պայմանագրերի ներքո կատարված աշխատանքների վրա կատարված ծախսումների՝ դեռ ծախս չճանաչված մաս	811 «Հիմնական արտադրություն»

262 «Պատվիրատուներից ստացվելիք համախառն գումարներ կառուցման պայմանագրերի գծով» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
1. Կառուցման պայմանագրերի գծով հաշվի (հաշվ ապրանքագրի) ներկայացում արդեն որպես հասույթ ճանաչված գումարների գծով	221 «Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով»
2. Կառուցման պայմանագրերի ներքո կատարված աշխատանքների վրա նախկինում կատարված ծախսումների՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում ծախս ճանաչումը	711 «Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք»

Հաշիվ 263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ»

263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ» հաշիվը նախատեսված է որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ոչ ընթացիկ ակտիվների, ինչպես նաև որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված օտարման խմբերի ընթացիկ և ոչ ընթացիկ ակտիվների առկայության և շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդհանրացման համար: Ակտիվները և օտարման խմբերը որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգելու չափանիշները և դրանց չափման մոտեցումները սահմանված են «Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ և ընդհատված գործունեություն» ՖՀՄՍ 5-ում:

Հաշիվն ակտիվային է, մասնավորապես, դեբետում արտացոլվում են որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ոչ ընթացիկ ակտիվների, ինչպես նաև որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված օտարման խմբերի ընթացիկ և ոչ ընթացիկ ակտիվների գումարները, ինչպես նաև այդ ոչ ընթացիկ ակտիվների «իրական արժեք հանած վաճառքի ծախսումներ»-ով վերաչափումից արժեքի աճը (արժեզրկման հակադարձումը), իսկ կրեդիտում՝ «իրական արժեք հանած վաճառքի ծախսումներ»-ով վերաչափումից արժեքի նվազումը (արժեզրկումը) օտարումը: Այս հաշվի մնացորդը դեբետային է և իրենից ներկայացնում է որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ» հաշվին կից կարող են բացվել հետևյալ երկրորդ կարգի հաշիվները՝ 2631 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված հիմնական միջոցներ», 2632 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ոչ նյութական ակտիվներ», 2633 «Որպես

վաճառքի համար պահվող դասակարգված այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ», 2634 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված օտարման խմբում ներառված ընթացիկ ակտիվներ»:

Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ վերլուծական հաշվառումը տարվում է ըստ ակտիվների տեսակների և կազմակերպության կողմից հաստատված այլ ուղղությունների:

263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ» հաշիվը դեբետով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների կրեդիտ
<p>1. Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվների (ներառյալ օտարման խմբերի ակտիվների) արտացոլում՝ որպես այդպիսին դասակարգմանը անմիջապես նախորդող հաշվեկշռային արժեքով</p>	<p>111 «Մաշվող հիմնական միջոցներ» 115 «Հողամասեր» 116 «Կենսաբանական ակտիվներ» 118 «Օգտագործման համար ոչ մատչելի հիմնական միջոցներ» 122 «Ներդրումային գույք» 131 «Ոչ նյութական ակտիվներ» 141 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ չկապակցված կազմակերպություններում» 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» 143 «Իրական արժեքով չափվող ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 144 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» 148 «Որպես հեջավորման գործիք նախատեսված ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ» 211 «Նյութեր» 212 «Սպառվող կենսաբանական ակտիվներ» 216 «Ապրանքներ» և որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ընթացիկ և ոչ ընթացիկ այլ ակտիվներ հաշվառող հաշիվներ</p>
<p>2. Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվների «իրական արժեք հանած վաճառքի ծախսումներ»-ով վերաչափումից արժեքի աճը (արժեզրկման հակադարձումը)</p>	
<p>- երբ այդ ակտիվները չեն կազմում ընդհատված գործունեություն կամ դրա մաս</p>	<p>624 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից օգուտներ»</p>
<p>- երբ այդ ակտիվները ընդհատված գործունեության մաս են</p>	<p>632 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից եկամուտներ»</p>

263 «Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ» հաշիվը կրեդիտով թղթակցում է հետևյալ հաշիվների հետ

Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Հաշիվների դեբետ
<p>Որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվների «իրական արժեք հանած վաճառքի ծախսումներ»-ով վերաչափումից արժեքի նվազումը (արժեզրկումը) և այդ ակտիվների օտարումը</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - երբ այդ ակտիվները չեն կազմում ընդհատված գործունեություն կամ դրա մաս 	<p>724 «Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերաչափումից կորուստներ»</p>
<ul style="list-style-type: none"> - երբ այդ ակտիվները ընդհատված գործունեության մաս են 	<p>732 «Ընդհատված գործունեությունը կազմող ակտիվների կամ օտարման խմբերի օտարումից և (կամ) վերաչափումից ծախսեր»</p>